Authorized by — Lizenz — Izdošanas atļauja: ICD-OMBG :: Atbildīgais redaktors — Editor in-Chief: Kārlis Babācs, vietnieks: Aleksandrs Liepa, redakcijas sekretārs: Maksis Čulītis; redaktori: Andrējs Rudzis (Minchenē), Harijs Mindenbergs (Eslingenā), Arnolds Šmits (sports), Zigurds Bārda (tehniskais iekārtojums)

LATVIJA

LATVIAN NEWSPAPER

Nr. 1 (8)
Piektdien, 1947. g. 3. I.
Iznāk otrdienās un piektdienās :: Izdevējs: Bavārijas apgabala latviešu komitejas uzdevumā Latviešu preses darbinieku sadarbības kopa:: Redakcija: Günzburg/D., Bürgermeister - Landmann - Pl. 7, t. 92 :: Printed by Schwäb. Volksblatt, Günzburg/Don., Bürgerm. - Landmann-Pl. 7:: Metiens — Circulation: 4090

Piedāvājums uz ogļraktuvēm

BEĻĢIJA MEKLĒ OGĻRAKTUVJU DARBIEM 20.000 DP

LCP sesija paredzēta janvāŗa otrā pusē

Pēdējā laikā radio un ārzemju laikraksti sniedz ziņas par 20.000 Baltijas DP iesaistīšanu ogļraktuvju darbos Beļģijā. Šai informācijai ir bijušas vairākas variācijas, no kuŗām varētu pat secināt, it kā šī DP saistīšana Beļģijā jau izlemta. Patiesie apstākļi ir tādi, ka decembŗa sākumā amerikāņu joslā Vācijā ir ieradusies delegācija no Beļģijas ar ārlietu ministrijas, darba ministrijas, ogļraktuvju sabiedrību federācijas un arodbiedrību pārstāvjiem. Delegācija sarunās ar militārās valdības autoritātēm ieguvusi principiālu piekrišanu Baltijas DP rekrutēšanai ogļraktuvju darbiem Beļģijā, pie kam minēts, ka beļģiem būtu vajadzīgi 20.000 strādnieku. „The Stars and Stripes" pat raksta, ka Beļģija būtu ar mieru arī darbos lauksaimniecībā un rūpniecībā saistīt ap 200.000 pārvietoto personu.

Beļģijas delegācija ar savu projektu iepazīstinājusi arī Latviešu Centrālās Padomes pārstāvjus, kas izteikuši vēlēšanos nosūtīt uz Beļģiju 5 latviešu strādnieku pārstāvjus iepazīties ar raktuvju darba un dzīves apstākļiem Beļģijā. Šai prasībai Beļģijas delegācija piekritusi. Pārrunāts arī jautājums par darba līgumiem, kas katram strādniekam noslēdzams ar attiecīgo raktuvju sabiedrību.

Darba līgumu projekts paredz, ka līgums slēdzams uz 2 gadiem, pie kam darba vietu paziņos pēc ierašanās Beļģijā. Paredzēts tikai apakšzemes darbs. Ja līgumu lauž strādnieks, tad strādnieku nosūta atpakaļ uz Vāciju. Pēc 3 mēnešu izmēģinājuma darba strādniekam tiesība pārvietot pie sevis arī piederīgos, kam tiesība uz apmešanos un dzīvokli. Pirmās pakāpes Beļģijas pilsoņa tiesības paredzētas pēc 5 gadu nodzīvošanas.

Darba nedēļa līguma projektā noteikta 6 dienas. Darba laiks noteikts ar likumu. Brīvdienas ir svētdienas un 6 svinamās dienas gadā. Normālais darba laiks sadalīts dienas un nakts darba maiņās. Atalgojuma ziņā tādi paši noteikumi kā Beļģijas pilsoņiem līdzīgā darbā. Sociālā apdrošināšana, pensijas, palīdzība slimības un nelaimes gadījumos — saskaņā ar Beļģijas likumiem, tāda pati kā Beļģijas strādniekiem.

Pēc spējām un darāmā darba strādnieki sadalīti 10 algu katēgorijās ar minimālalgām no 130 līdz 204 frankiem par 8 stundu darba dienu. Iesācējiem un nepilngadīgiem no 75 līdz 130 franku dienā. Algas izmaksā 2 reizes mēnesī. Reizi gadā likumā noteiktais atvaļinājums, bet pēc 5 gadu darba tiesības uz ceļa izdevumiem braucienam uz mājām. Sabiedrība apņemas apgādāt strādniekus ar mitekļiem un aprūpēt pēc valdības noteiktām normām. Ja strādnieki neprot franču vai flāmu valodu, tad izraugāms tulks, kas pazīst arī ogļraktuvju darbus. Viss līguma projekts ietverts 15 pantos, un vēl iespējami arī papildinājumi un labojumi.

Lai salīdzinātu piedāvātās algas ar pirktspējām, atzīmēsim, ka pilna pansija vienai personai (dzīvoklis, uzturs, apmazgāšana pēc oficiālām cenām) Beļģijā maksā 40 franku dienā, kilo sviesta — 35 franki un pudele konjaka 40 franku. Jāiegaumē, ka ogļraču darbs mums nepazīstams un arī nepievilcīgs savas bīstamības dēļ. Jācer, ka pirms līguma projekta tālākas reālizēšanas, mūsu pārstāvjiem arī tiks dotas apsolītās iespējas pašiem pārbaudīt darba un dzīves apstākļus Beļģijā.

LCP pirmā sēdē jaunajā sastāvā, cik paredzams, notiks ap 20. janvāri. Jācer, ka sēdes darba kārtībā būs arī darba jautājums. 10. janvārī Eslingenā savukārt notiks paplašināta darba padomes sēdē, kuŗā varēs piedalīties arī lielāko nometņu darba lietu kārtotāji. —la—

BĒGĻU UN IZCEĻOŠANAS PROBLĒMAS

Anglijas pārstāvis starpvalstu bēgļu komitejā Londonā paskaidrojis, ka angļu valdība nevar nodot komitejas rīcībā nekādus līdzekļus, ja to nedara arī citas valstis. Komitejā ierosināts, lai tās dalībnieces valstis līdz 15. februārim paziņo, kādas summas tās ar mieru šai vajadzībai atvēlēt. Ierosināts arī, lai 70% no komitejas līdzekļiem segtu Anglijas un ASV valdība. Bēgļu atbalstam nākošiem 6 mēnešiem atvēlēti 3 milj. mārc.

Anglijas augšnamā pārrunājot Eiropas bēgļu problēmu, lordkanclers Džuits (Jewitt) paskaidroja, ka Anglija ierosinājusi nosūtīt uz Eiropu dažādu valstu misijas, kas pārbaudītu, cik un kādā veidā šīs valstis varētu palīdzēt problēmas atrisināšanā. Berlīnē pašreiz atrodoties kāda Brazilijas komisija, lai pārbaudītu, cik bez dzimtenes palikušo personu no Vācijas un Austrijas spētu kā darba spēku uzņemt Brazilija. Bez tam Argentīnā uzturoties starpvalstu komisija, kas pētot iecelošanas iespējas Argentīnā. Komisija pēc tam došoties arī uz Paragvaju un Urugvaju.

Kā zināms, ASV prezidents Trumens, apsolot vairākus kuģus izceļotāju transportam no Eiropas, aizrādīja, ka kuģu telpas trūkums aizkavējis DP izceļošanu. Par šo viedokli, kā raksta „New York Times", izbrīnu izteikušas Ņujorkas rēderejas; līdz 21. oktobrim kuģos no Eiropas aiztransportēti esot nevis nepilni 5000, bet gan ap 20.000 bēgļu. DENA, Reuters

UN RŪPĒSIES PAR VISIEM DP - APSOLA TRUMENS

KO AIZGĀJUŠĀ GADĀ PAVEIKUSI UNRRA

UNRRAi 31. decembrī oficiāli izbeidzot darbību Eiropā, tā pagājušajā gadā piegādājusi trūkuma apdraudētajām zemēm 22 miljonus tonnu pārtikas, apģērbu, lauksaimniecības un rūpniecības mašīnu, medikamentu un citu preču 3.680 milj. dolaru kopvērtībā. ASV prezidenta Trumens nupat piekritis ārlietu ministrijas priekšlikumam, ka pēc UNRRAs darba izbeigšanas galvenajām eksporta valstīm jāievada tūlītēja rīcība palīdzības sniegšanai trūkuma apdraudētiem apgabaliem visā pasaulē, pie kam rodams tiešs kontakts starp palīdzības saņēmējiem un devējiem. Pēc prezidenta Trumena atzinuma par centrālu iestādi šo jautājumu kārtošanai labi noderētu UN sekretariāts. Trumens arī deklarējis, ka UN rūpēsies par visām pārvietotajām personām, kad UNRRA savu palīdzību izbeigs.

Uz Eiropu vien UNRRA līdz septembŗa beigām nogādājusi 15,7 milj. brt preču, pie kam lielāko palīdzību guvušas Dienvidslavija, Grieķija, Polija, Albānija un Itālija, bez tam Čechoslovakija, Ukraina un Baltkrievija. UNRRAs palīdzība izpaudusies visdažādākajos veidos. Piemēram, Polija saņēmusi 115.000 liellopu un zirgu, Dienvidslavijā sākta stikla fabrikas būve, Varšavā atjaunots sagrautais radija institūts, bet Grieķijā — sapostītais satiksmes ceļu tīkls. Viens no svarīgajiem UNRRAs uzdevumiem, vesela darba nozare Eiropā, bija gandrīz vesela miljona pārvietoto personu aprūpe, kādu saņēmuši arī latviešu un pārējo Baltijas valstu DP.

No šīs milzu organizācijas veikumiem pirmajā pusgadā, par ko pieejamas pilnīgas ziņas, 72% pēc vairuma jeb 68% pēc vērtības sagādājušas ASV. Otrajā vietā ir Anglija. Atsevišķas valstis gan dažos gadījumos pārmetušas, it kā UNRRAs palīdzība būtu sadalīta no politiskiem viedokļiem, un, piemēram, Anglija maijā diplomātiskā notā noraidīja Polijas pārmetumus, it kā ar UNRRAs piegādēm ietekmētu vēlēšanas Grieķijā un Itālijā. Saskaņā ar UNRRAs finanču plānu katra dalībniece valsts tai iemaksā vismaz 1% savu nacionālo ienākumu, bet bagātākās valstis devušas arī daudz vairāk.

DENA, DPD

Nervozitātei nav pamata

Mūsu nenoteiktais stāvoklis un tas apstāklis, ka dažas nometnes apciemojuši aizjūras valstu pārstāvji ar varbūtējas tālākas emigrācijas jautājumu, radījis zināmu nervozitāti. Te vispirms būtu jāzina, ka Vācijā DP reģistrēšana tālākai emigrācijai vēl nav sākusies. Aizjūras valstu pārstāvji, ierodoties nometnēs, vēlas iegūt tikai vispārēju rakstura priekšstatu par attiecīgo tautību dzīvi, ieskatiem, darba spējību un arodnieciško klasificējumu. Mūsu pašu vēlētie pārstāvji — LCP un LCK — kā mums paskaidro, turpina skaidrot arī emigrācijas jautājumus, gan vadoties no pārliecības, ka mūsu likteņu taisnīgs atrisinājums pašķirs ceļu atpakaļ uz mājām.

Informātīviem nolūkiem arī Eslingenas UNRRAs darbinieki sākuši noskaidrot turienes tautiešu domas par emigrāciju. Sāktā reģistrācija rāda, ka tikai 800 no vairāk kā 5000 lielās Eslingenas latviešu saimes izteikuši vēlēšanos emigrēt uz Dienvidameriku. Pēdējās dienās sākta arī reģistrācija varbūtējai izceļošanai uz Kanādu.

MONTGOMERIJS JANVĀRĪ VIESOSIES MASKAVĀ

Anglijas kaŗa ministrija paziņojusi, ka impērijas ģenerālštaba priekšnieks feldmaršals Montgomerijs, kas „degot aiz nepacietības iepazīties ar Sarkanās armijas militāro dzīvi", cerot jaunā gada sākumā viesoties Maskavā. Ģenerālisims Staļins jau Potsdamas konferences laikā Montgomeriju aicinājis kādreiz apmeklēt Maskavu. 14. oktobrī padomju militārais atašejs Londonā nodevis feldmaršalam padomju ģenerālštaba priekšnieka maršala Vasiļevska ielūgumu apciemot Maskavu gada beigās vai jaunā gada sākumā. Montgomerijs ielūgumu pieņēmis.

DENA, Reuters

Anglijas stāvoklis

Ko gaida no sarunām Maskavā

Anglijas ārlietu ministrs Bevins 22. decembŗa radio runā angļu tautai komentēja UN darbu Ņujorkā, norādīja uz turpmāk atrisināmo svarīgo Vācijas un Austrijas problēmu, kā arī raksturoja Anglijas stāvokli pasaules politikā, it sevišķi Savienoto Valstu un Padomju Savienības starpā. Bevina runa pa daļai bija arī atbilde uz Anglijas kreiso aprindu uzbrukumiem Bevina un angļu valdības ārpolitikai vispār.

„Pirmā stadija ceļā uz lielvalstu sadarbību un harmoniju ir sasniegta," izteicās Bevins. „Esmu laimīgs, ka mūsu pacietība uzvarējusi, un pilnīgi pārliecināts, ka savstarpēja saprašanās pieņemsies." Triestas problēmā panākta vienošanās, ja to pareizi izmantos, palīdzēs vismaz 70 miljoniem eiropiešu, tāpat vienošanās par brīvu kuģniecību Donavā, pareizi izlietota, veicinās tirdzniecību un pakalpos ieinteresēto valstu labklājībai.

Nākošais svarīgais uzdevums, kas jāatrisina, ir Vācijas nākotne. Sākums jau paveikts ar angļu un amerikāņu okupācijas joslu apvienošanu, rēķinoties ar pārējo joslu pievienošanos. „Mēs radīsim apstākļus, kas Vācijai ļaus atgūt pašcieņu," teica Bevins, „bet Hitlers vācu tautu izdresējis tā, ka vajadzēs vismaz vienas paaudzes laika, lai lietas atkal nokārtotos." Maskavas sarunām jānovērš posta apgabala rašanās Viduseiropā ar lētu, bet izbadējušos darba spēku, bet reizē jānodrošinās, lai Vācija nekad nevarētu apdraudēt sabiedrotos. Maskavas apspriedēm bez tam jānosaka, kādiem okupācijas spēkiem palikt Vācijā un kā pamazām atjaunot tur civilu valdību. Tāpat būs galīgi jāizlemj Austrijas stāvoklis.

Visās līdzšinējās sarunās, norādīja Bevins, viņš un viņa kollēgas pūlējušies panākt lielvalstu idejisku tuvināšanos, pie kam savu daļu palīdzējusi ikviena no „lielajām piecām". Pēc kaŗa palikušas divas galvenās noteicējas lielvalstis — Amerikas Savienotās Valstis un Padomju Savienība. Anglija kā ģeografiski, tā savu dzīves formu ziņā atrodas pusceļā starp abām. „Jūs visi esat dzirdējuši apsūdzības, ka mēs ar savu politiku pārāk pieslienoties ASV, ka mūsu attieksmes ar Padomju Savienību neesot tādas, kādām tām būtu jābūt, ka šī politika aizkavējot pasaules miera nostabilizēšanos un novedīšot pie jauna pasaules kaŗa. Mana atbilde uz to," teica Bevins, „ka Anglija nav saistījusies ne ar ko, ka vienīgi ar saviem pienākumiem pret Apvienoto Nāciju chartu." Tālāk ministrs norādīja, ka Anglija vēlas draudzību un sadarbību ar visiem. Padomju Savienība, kas tagad dziedē savas kaŗa brūces, Ņujorkā varējusi pilnībā redzēt un sapratusi, ka visur pastāv liela tieksme pēc saprašanās un ka visa pasaule gatava sadarboties ar Padomju Savienību, atstājot tās pašas ziņā savas sistēmas attīstīšanu, ja vien tādas pat tiesības uz savu dzīves stilu patur arī pārējie.

Neatkarīgā „Times", komentējot Bevina runu, raksta, ka Ņujorkas sarunas, bez šaubām, devušas vislielāko saprašanos lielvalstu starpā kopš kaŗa beigām, bet galvenais pārbaudījums tomēr būs mēģinājums atrisināt Vācijas problēmu. Ja miera nodrošināšanai būs nepieciešami valstīm daļēji atteikties no nacionālās suverēnitātes par labu starptautiskai organizācijai, Anglija noteikti būšot gatava nest upurus. Konservātīvā „Daily Telegraph" atzīmē, ka Bevins dibināti var būt lepns uz Anglijas veikumu sarunu pirmajā posmā, bet angļu politikas galvenais mērķis esot tās vienprātības radīšana, kas atnesīs saimniecisku labklājību visai pasaulei. „New York Times" Bevina runas atreferējumam liek virsrakstu: „Bevins paskaidro, ka Anglija nedz saistījusies ar Savienotajām Valstīm, nedz vēsa pret Padomju Savienību", bet „New York Herald Tribune" virsraksts citē Bevina izteicienu, ka miera radīšana būs grūta.

KOMŪNISTU UZBRUKUMI BEVINA ĀRPOLITIKAI

Bevina un angļu valdības ārpolitiku pēdējā laikā asi kritizēja kreisā spārna prese. Komūnistu „Daily Worker" Bevina pārbraukšanai veltītā ievadrakstā nožēlo, ka parlamenta brīvdienu dēļ Bevins nevarēšot sniegt norēķinus parlamentam. Tālāk laikraksts aizrāda uz plaši izplatītām runām, ka Bevins neveselības dēļ laikam nespēšot turpmāk veltīt saviem pienākumiem tikpat uzmanības kā agrāk un tādēļ pieaugot vecās gvardes diplomātu ietekme. Bevins gan neatgriežoties gluži tukšām rokām, bet tāpat neesot noliedzams, ka sasniegtos rezultātus nevarot pierakstīt viņa personīgajiem nopelniem, bet tie panākti, pateicoties Molotova samierināšanās centieniem. Atbruņošanās lietu ierosinājusi Padomju Savienība, bet tās pūles šinī jautājumā kavējuši angļu un amerikāņu centieni paturēt atombumbas monopolu un izvairīties no lēmuma par ārzemēs novietotā karaspēka reģistrēšanu. Bevinam būšot jāatbild leboristu kritikai, kas nosoda Anglijas paklausmi imperiālismam, tās izolēšanu no Padomju Savienības un mēģinājumus radīt angļu - amerikāņu bloku, kas UN chartu padarītu par izsmieklu.

Baumas par savu slimību Bevins izklīdināja jau Sozemptonā, kur ierodoties paskaidroja: „Esmu lieliskā veselības stāvoklī, un kas spēkulē uz ko citu, tam būs ilgi jāgaida. Esmu optimistiskāks nekā jebkad savā ārlietu ministra laikā. Bet galvenais darbs būs martā Maskavā."

DENA, Reuters, DW

Miera pasaulē vēl nav

Pāvesta un valstsvīru Ziemsvētku vēstījumi

Pāvests Pijs XII Ziemsvētku priekšvakarā teica svētku vēstījumu pasaules tautām. Pāvests norādīja, ka baiļu pilnajiem cilvēkiem Eiropā vispirmā kārtā ir viena vēlēšanās — atkal drīkstēt cerēt. Izsakot savas bažas par visiem kaŗa skartajiem un cietējiem, Svētais tēvs aicināja valstsvīrus palīdzēt viņiem un atgādināja visu nāciju vadītājiem veikt savu miera darbu taisnības garā. Pašā svētku vakarā pāvests, atbildot kardinālu kollēģijas apsveikumam, starp citu, izteicās, ka grūtības ceļā uz galīgu mieru, pēc kāda tautas ar bažām ilgojas, vēl nav pārvarētas. Pasaules noteicējiem valstsvīriem pirmajā vietā jāliek īsta taisnība, gudra tālredzība un kalpošana visas cilvēces kopīgajām interesēm. Ārzemju bēgļu bērni itaļu nometnēs saņēma pāvesta dāvanu saiņus.

Prezidents Trumens svētku vēstījumā no Baltā nama amerikāņu tautai teica: „Lielā kaŗa kritušie būtu gājuši bojā velti, ja tāds pats vienprātības gars, kādu sabiedroto tautas parādīja kaŗā, nebūtu saglabājams arī mierā. Pieredze mācījusi, ka cilvēkiem, šķiet, vieglāk kopīgi mirt kaujas mutulī, nekā kopīgi mierā sadzīvot." Trumena atzina, ka pasaules cerības vērstas uz Apvienotajām Nācijām. Iesāktais darbs jāturpina, atceroties, kā arī pasaule nav radīta vienā dienā.

Anglijas karalis Džordžs VI svētku vēstījumā angļu tautai runāja par sajukumu un grūtumiem, kādus sapostītajai pasaulei atnesis kaŗš. Jaunuzbūve ir nevien materiāla, bet arī garīga rakstura uzdevums.

Amerikāņu virspavēlnieks Vācijā ģenerālis Meknarnijs Ziemsvētku uzrunā Frankfurtē nodeva savus labākos novēlējumus vācu tautai un paziņoja, ka paplašināta vācu jaunatnes amnestija, attiecinot to uz visiem amerikāņu joslas jauniešiem, kas saskaņā ar denacifikācijas likumu nav ierindojami pirmajās divās vainīgo grupās, ja to ienākumi 1943.—1945. g. nav bijuši lielāki par 3600 marku un ja to īpašumi 1945. g. nepārsniedza 20.000 marku. Amnestētajiem vairs nav jābaidās ne no kādām ļaunām sekām viņu darbā vai arodā. Amnestijas paplašinājums attiecas arī uz vairāk nekā 50 proc. darba spēju zaudējušiem, ja tie nav ierindoti pirmajās divās vainīgo nacistu grupās. Kā AP norāda, tas nozīmējot nevis svētku amnestiju, bet gan pārmainas amerikāņu denacifikācijas politikā.

DENA, Reuters, AP

Čerčils par Eiropas Savienotajām Valstīm

Amerikāņu žurnāls „Colliers Weekly" publicējis Vinstona Čerčila rakstu, kuŗā agrākais Anglijas ministru prezidents vēlreiz ieteic radīt Eiropas savienotās valstis. Apcerot otrā pasaules kaŗa katastrofu, Čerčils atzīst, ka posts un sajukums Eiropā pašreiz vēl lielāks nekā 1938. gadā. Ilgstošs miers, cilvēces brālīga kopība un taisnības uzvara sasniedzama vienīgi, radot Eiropas savienotās valstis. Čerčils raksta: „Diviem vai trim simtiem miljonu cilvēku Eiropā ir jādara tikai viena lieta: vienu rītu atmostoties viņiem jānolemj, ka viņi grib tapt brīvi un laimīgi, kļūstot par tautu saimi, kas apvienojas savstarpējai palīdzībai un aizsardzībai." Tagad, kad Amerika atmetusi izolācionismu, Eiropas kontinenta iemītniekiem jāmācoties pašiem sevi saukt par „eiropiešiem". Esot jārada Eiropas padome, jāatmet vai jāsamazina muitu un tirdzniecības robežas un jānoteic vienveida valūta.

Tālāk Čerčils rakstā paskaidro, ka pēc viņa domām atombumba Amerikas rokās nekad nekļūšot par uzbrukuma ieroci. Drīzāk tā esot „līdzsvara faktors". Padomju Savienību Čerčils uzaicina sadarboties ar dibināmajām Eiropas savienotajām valstīm, no kuŗām Padomju Savienībai neesot jābaidās. DENA, INS

NAFTAS LĪGUMI IRĀNĀ

Kā AP no Londonas ziņo, angļu un amerikāņu naftas sabiedrības gatavojas noslēgt jaunus līgumus par naftas atradņu izmantošanu Irānā un Saudarabijā. Starp citu lietpratēji apsver iespēju izbūvēt jaunu naftas vadu no Persijas līča uz Vidusjūru. Noslēdzamie līgumi būšot pieskaitāmi lielākajiem naftas darījumiem, kādi šai nozarē piedzīvoti. Arī Saudarabijas prinča Sauda Amira Sauda janvārī paredzētajam apciemojumam ASV pēc prezidenta Trumena ielūguma, šķiet, ir sakars ar šiem naftas projektiem.

DENA, Reuters, AP

ZVAIGŽŅU STRĒLNIEKI

Vairāk nekā 30 gadu pagājuši, kopš pirmā pasaules kara laikā nodibināti Latviešu strēlnieku pulki, bet nevar sacīt, ka šo varonīgo pulku loma būtu skaidra mūsu vēsturē. 30 gadu šajās dienās paiet kopš latviešu strēlnieku Ziemsvētku kaujām, un arī nevar apgalvot, ka pirmā pasaules kara iznākuma vērtējumā šo kauju loma būtu atradusi tai pienācīgu vietu. Šajās parallēlēs mēs varētu iet vēl tālāk.

Latvijas vēsturē strēlnieku pulkiem ir izcila nozīme jau tajā ziņā vien, ka šī kustība, ko cēla tautas asinis dusošās domas, tāpat kā 1905. gada notikumi rādīja tautai viņas varonīgaru, viņas spēkus, viņas iespējas, ja tā iedegusies par kādu ideju. Maksa, ko par šo pašapziņas apliecinājumu mūsu tauta samaksāja, bija smaga; bet vai visa mūsu vēsture nav smagu upuru virkne?

Strēlnieku pulki bija pirmās zvaigznes, kas atmirdzēja pie tajā laikā tumšajām debesīm Baltijas jūras krastos. Viņu mirdzumā tauta saredzēja sevi, un viņu mirdzumā latviešu tautu ieraudzīja arī lielie rietumu sabiedrotie. Zvaigžņu strēlnieki bija pirmie, kas Latvijas vārdam lika atskanēt pasaulē tad, kad nevienā politiskajā kartē nebija vēl tāda jēdziena. Zvaigžņu strēlnieki bija Latvijas rītausmas vēstneši.

Viņu varonībā, tautas mīlestībā, viņu traģisma pilnajās gaitās latviešu trimdinieki šodien saskata spēcinājumu un līdzību savai dzīvei svešniecībā.

K. R.

Nometņu dzīve

LCK izglītības nozare 1946./47. mācības gadā gala pārbaudījumus noteikusi: tautskolās — latviešu valodā vārdos un rakstos, matēmatikā un Latvijas ģeografijā; humānitārgimnazijās — latviešu valodā vārdos un rakstos, angļu valodā vārdos un rakstos, latīņu valodā vārdos un rakstos, ģeometrijā; reālģimnazijās — latviešu valodā vārdos un rakstos, angļu valodā vārdos un rakstos, analitiskā ģeometrijā un algebrā.

Eslingenas latviešu kolonijā kolonijas iedzīvotāju vajadzībām iekārtota aptieka, kuras rīcībā turienes UNRRA nodevusi visus savus medikamentus. Aptiekas vadība uzticēta provizoram A. Krēsliņam.

Anglijā radušies pieprasījumi pēc latviešu mājkalpotājām. Personas, kas vēlētos šādā darbā Anglijā saistīties, var rakstīt, uzrādot vecumu, izglītību un līdzšinējo nodarbošanos, māc. R. Šlokenbergam, 143 Wentworth Road, Golders Green, London, N. W. 11, England, vai J. Strautniekam, (23), Oldenburg i. O., DP. Camp Ohmstede, Rennplatz, Bar. 38.

Oldenburgas DP nometnēs skolniekiem piešķirtas papildu pārtikas devas.

Bukstehudē (angļu joslā) atklāta baltiešu arodskola ar radio un elektrotechnisko, mechanisko, foto, galdniecības, drēbnieku, kurpnieku un mākslas amatniecības nozarēm. Atklāšanā ģen. Mekleds audzēkņiem norādījis ievērot trīs lietas: pilnīgi pārzināt savu arodu, palikt uzticīgiem savai reliģijai un mācīties angļu valodu. 1. februārī Bukstehudē sāksies 4 mēnešu kursi mājturībā. Kursos uzņems jaunavas 16—20 g. vecumā no angļu joslas, kas prot vācu valodu.

NODIBINĀTS LATVIEŠU STUDIJU FONDS

Pie latviešu studentu savienības, kura pārstāv visās okupācijas joslās Vācijā studējošos tautiešus un kuras miteklis ir Eslingenā (Urbanstr. 24a), nodibināts latviešu studiju fonds. Noteikumus apstiprinājusi LCK un kā pirmo iemaksu piešķīrusi tam 20.000 marku (10.000 no LCK un 10.000 no Kultūras fonda). Par fonda valdes priekšsēdi iecelts dir. J. Zubāns (Hersbrukā), bet par Latvijas augstskolu bij. mācības spēku pārstāvi prof. R. Markuss (Minchenē). Bez tam fonda valdē pa vienam pārstāvim no katras joslas deleģēs studentu savienība.

SĀKS IZMAKSĀT KARA GŪSTEKŅU NOPELNĪTO ALGU

Amerikāņu Eiropas bruņoto spēku štabs, saziņā ar amerikāņu militāro valdību, paziņojis, ka sāks izmaksāt amerikāņu gūstā bijušiem agrākiem kara gūstekņiem viņu nopelnīto darba algu. Visi gūstekņi, kas saņēmuši nopelnītās darba algas izmaksas zīmes, varēs tās apmainīt naudā pēc kursa — viena marka par 30 amerikāņu centiem. Kā zināms, atlīdzības zīmes izrakstītas dolaros. Naudas izmaksu vispirms sāks amerikāņu joslā, kur to izdarīs jaunorganizētās zemju centrālās bankas (Landeszentralbanken) un to nodaļas. Ievadītas sarunas arī par atlīdzības izmaksu bijušiem gūstekņiem citās okupācijas joslās. Pēc šāda kursa par katru dolaru iznāk 3,33 markas.

DIENAS NOTIKUMI UN PROBLEMAS

Balsis un atbalsis

PIETICĪBA UN ATMIŅAS PAR RĪGU. — DARBA SPĒJAS UN DARBA IZPRATNE. — PŪĻA DARBS UN INDIVIDUĀLISMS. — DARBA ARTEĻI UN DOMAS PAR LATVIEŠU ARODBIEDRĪBU

Ziemsvētki pavadīti, Jaunais gads sagaidīts un kaut arī svētku laikā bija jāiztiek ar mazāku kaloriju daudzumu, tad tās tomēr pierādīja līdz šim nemanītu latviešu īpašību — pieticību. Pieticību sevišķi dzimtenē gan pazīnām ļoti maz, īpaši uz svētkiem vai godībām tika bagātīgi cepts un vārīts. Tur smalkmaižu un cepešu kalniem bija burtiski cauri jāizēdas. Bet tagad esam pieticīgi. Starptautiskās palīdzības apgāde tuvojas beigām, bet ar darbu paši bagātu galdu vēl nopelnīt nevaram.

Pieticība ir laba, bet mums vēl nepierasta. Līdz šim gan neesam bijuši draugos ar mērenību ne darbā, ne uzturā, ne izpriecās. Darbs mums sokas, darbā katrs latvietis tick ātri uz priekšu.

Kādreiz Rīgā mēdzu svētdienās pastaigas gājienus izvēlēties pa priekšpilsētu ielām. Uz namu plāksnēm lasiju īpašnieku vārdus un jutos lepns, atcerēdamies bērnību — tanī laikā istā Rīgas būvniecība tikai sākās. Namus cēla amatnieki, fabriku meistari, sīkie uzņēmēji, strādnieki, ierēdņi, kas darbā bija ieguvuši ietaupījumus. Palīdzība nāca no radiem un pašu krāj-aizdevu kasēm. Pamatā visam bija darbs, spraigs un nemitīgs darbs, un tajā neizpaudās ne pieticība, ne mērenība, bet neapslāpējama tieksme tikt uz priekšu, tikt pie turības, pie labklājības. Dažos gadu desmitos Rīga pārvērtās līdz nepazīšanai. Nepārspīlēts būs apgalvojums, ka tas notika vienas paaudzes laikā.

Teiks: jā, tie bija vecie laiki, tā bija vecā strādīgā paaudze, tagadējie to vairs nespēj. Atbildēšu, ka arī tagadējie var to pašu, ja nonāks apstākļos, kur roņģis darbs spēj izraisīties. Dažās nometnēs vēl tagad ir iespējams novērot darba sekmes kaut vai meža darbos, lai gan retais no tagadējiem mežiniekiem agrāk strādājis mežā. Cilvēki īsā laikā iemācījās pareizi satvert cirvi un zāģi, ja īpaši tas ir akorda darbs un pašu labā. Tās ir mūsu astnis, kur darba tvēriens iegūlies kopā paaudžu paaudzēm par svētību nākotnei, kas nevar mums zust.

Runājot par darbu, pieminēšu vēl kādu raksturīgu gadījumu. Nometnes birojā satiku jaunavu, kas ar lietišķu interesi aplūkoja daiļamatnieka veidotu viesu grāmatu. Jautāju, vai arī viņa nevēlētos nodoties daiļamatniecībai. Izrādījās, ka viņa pati jau uzsākusi kokgriezējas gaitas. Četrus koka šķīvjus darinot mēnesī. Pircēju netrūkstot. Jautāju, kas viņai mācīja ornamentiku. To viņa ņemot no saviem rokdarbiem, tas taču esot ļoti vienkārši. Ne katram tomēr latviešu ornamentika būs pa spēkam, nezinātājs gan to var apbrīnot, bet ne tik viegli izveidot. Arī te ir mūsu mantojuma priekšrocība.

Latviešus nevar sadzīt pūlī un dot tiem pūļa darbu. Mēs esam viensētu cilvēki, kas katrs paradis savu dzīvi veidot īpatnēju un darbu darīt pēc savas izdomas un saprāta. Zemes kopēja, amatnieka un uzņēmuma vadītāja darbi mūsu rakstu ram ir tie piemērotākie. Gaužam nepiemērasts, senos klaušu laikus atgādinādams, bija piespiedu darbs vācu laikā. To negribas pat pieminēt, ja arī tagad no jauna nerastos jautājumi par norīkotu darbu. Par nožēlošanu brīvā darba izvēle līdz šim ir bijusi samērā maza, uz brīvprātīgo darbinieku pieteikšanās vietām darba meklētāji saplūst pat no tālākiem apvidiem. Mūsu labvēļi tamdēļ dažās nometnēs sameklējuši plašākus darbus un,ja tādiem trūkuši dalībnieki, tad izvēlējušies zināmu pienākuma kārtību. Līdz ar to radies jautājums par darba disciplīnu. Dzirdēti pārmetumi par disciplīnas trūkumu. Nometņu darbiniekiem te ieteicams būt uzmanīgiem, jo mūsu dabā ir pretoties visam uzspiestam un uzkliegtam. Turpretim, ja latvietis savos apsvērumos pats ko par nepieciešamu atzinis, tad labāka disciplīnas ievērotāja nevar vēlēties.

Bet ne jau visi varēs tikt individuāli izvēlētā darbā, būs jāpieņem arī kollektīva darba piedāvājumi lielākās un mazākās grupās gan zināmiem, gan arī iepriekš nenoteiktiem darbiem. Šādos gadījumos ieteicams organizēties darba arteļos, kas vienojas par kollektīvu darba līgumu un darbā rūpējas par noteiktu kārtību un disciplīnu. Šāds artelis var izvēlēt arteļa vecāko — darba vadītāju, uzturzini - mantzini un rakstvedi - kasieri, kuŗus daļēji atbrīvo no vispārīgā darba, ja jāveic kas visa arteļa labā. Artelis var izdarīt atvilkumus no algas, paredzot pabalstus slimības un nelaimes gadījumos.

Ja rodas iespēja pieņemt kādus būvdarbus, tad arteli var organizēt amatnieku - speciālistu grupā, kas katra uzņemas kādu noteiktu darbu savā nozarē. Bet artelim grūti būs uzņemties lielākus būvdarbus, kādam nolūkam nepieciešamas firmas, kas tādā gadījumā nostājas par starpnieku starp darba devēju un strādnieku arteli, uzņemas atbildību par darbu lietderīgu organizāciju un pārraudzību. Bet arī šādos gadījumos vajadzētu turēties pie arteļu principa un neslēgt atsevišķus līgumus.

Daudziem latviešiem vēl pasvešas rūpniecības valstī tik pazīstamās aroda organizācijas. Daudzi, kas agrāk bijuši privātuzņēmēji, vēl šodien uzskata arodbiedrības par kādu marksistu pasākumu. Šādas domas jāatmet. Palielinoties nodarbināto skaitam, latviešu arodbiedrība var kļūt par dzīves nepieciešamību un latviešu tiesību nodibinātāju. Darbu strādājot, jāiegūst arī visas strādātāju tiesības, kas noteikti būs lielākas par DP nometņu iemītnieku tiesībām.

Līdz ar darbu un izpelņu radīsies arī patērētāju kooperātīvu dibināšanai nepieciešamie apstākļi. Būs darbs, būs maize, krāsies ietaupījumi. Nedzīvosim no rokas mutē, bet pietiekībā stiprināsim sevi nākotnei.

Arv. Lauva

LATVIETES AICINA UZ HOLANDI

LCK delegācijas darba nozares vadītājs inž. A. Brunners informē, ka šinīs dienās saņemti jauni piedāvājumi par mūsu tautiešu iesaistīšanu darbā Holandē. Holandieši grib slimnieku kopēju darbam apmācīt baltietes un ukrainietes. Mācības paredzētas speciālās skolās, maksājot tomēr jau no sākuma algu. Pirmajā piedāvājumā darbā aicinātas 500 sievietes. Tuvākā laikā uz Holandi izbrauks latviešu pārstāve, lai tiešās sarunās noskaidrotu mācību ilgumu, turpmākā darba noteikumus un dzīves apstākļus.

Ar Štutgartes UNRRAs darba daļas vadītāja vidutājību saņemts piedāvājums 147 vīru lielai amatnieku grupai darbam pie armijas Frankfurtē. Dzīve paredzēta kopmītnēs, uzturs, apģērbs un apgāde — armijas. Algas atbilstoši arodam. 5 dolārus mēnesī izsniegs iepirkumiem kantīnē. Darba grupā vajadzīgi: 1 kurpnieks, 2 tulki, 1 grupas vadītājs, 1 galvenais intendants, 1 virsseržants, 1 saimniecības seržants, 1 apgādes seržants, 5 mechaniķi, 1 kantorists, 7 pavāri, 1 apgādes ierēdnis, 17 šoferi, 2 gaisa kompresoru apkalpotāji, 1 metinātājs, 2 priekšstrādnieki, 8 namdari, 10 cauruļu licēji, 15 atslēdznieki, 20 jumiķi, 4 elektriķi, 12 tvalka katla montieri, 10 krāsotāji, 15 apmetēji, 4 mūrnieki un 5 strādnieki. Darbs vispirms paredzēts vieninieklem. Jāpiesakās janvāra pirmās dienās LCK darba daļā Eslingenā. Darbā iesaistīs janvāra vidū.

DAŽOS VĀRDOS

Laulību šķiršana turpmāk atļauta arī katoliskajā Polijā, saskaņā ar jauno poļu civillikumu kodeku. Tas atzīst dzimtsarakstu nodaļā slēgtās laulības par vienīgi likumīgām.

Arī Austrālija rīkos ekspedīciju uz Antarktiku, vispirms nosūtot uz turieni kuģi ar lidmašīnām ekspedīcijas bazes sagatavošanai nākošā vasarā.

Izdaudzīti logi komūnistu partijas ēkai Vīnē, ziņo Reuters. Vīnē vispār vairojoties fašistiskas provokācijas gadījumi.

Padomju valzivju medību ekspedīcijas polārpētnieka Boroņina vadībā devusies uz Antanktiku. 9 valzivju medību un vienam lielam apgādes kuģim Gibraltarā pievienošoties vēl tankkuģis.

Ungāru ordeni maršalam Vorošilovam pasniedza Ungārijas sūtnis Maskavā. Tas ir augstākais Ungārijas piešķiramais ordenis.

Padomju Savienības rietumos vēl ir 3 milj. vācu gūstekņu. Šis skaits minēts ASV kara izmeklēšanas komisijā, pamatojoties uz dokumentiem, kas savākti Eiropā.

Šveices daļēju pievienošanu Vācijai kara laikā plānojis šveicietis advokāts Barviss. Tiesā viņam pieprasīja 20 gadu spaidu darbos.

UZLABOJUMI PASTA SATIKSMĒ AR ĀRZEMĒM

Kā DENA no Berlines ziņo, sākot ar 15. janvāri, no visām valstīm, izņemot Japānu un Spāniju, varēs nosūtīt privātus dāvanu saiņus uz visām Vācijas okupācijas joslām. Bez tam amerikāņu militārā valdība paziņojusi, ka ar to pašu terminu būs atļauts pasta satiksmē no Vācijas uz ārzemēm lietot visas valodas. Tam piekritušas visas četras okupācijas valstis. Pašreiz pasta satiksme uz Vāciju nekādi valodu ierobežojumi nepastāv, bet no Vācijas uz ārzemēm atļauts lietot vienīgi angļu, franču, krievu un vācu valodu.

Inž. Alberts Upmalis

Darbs ogļraktuvēs

Laiku pa laikam parādās ziņas par projektiem, kuŗos paredzēti darba piedāvājumi DP ogļraktuvēs gan Beļģijā, gan Francijā, gan Sāras apgabalā. Arī pašreiz ārzemju laikrakstos parādījušies raksti par 20.000 Baltijas valstu DP no amerikāņu joslas iesaistīšanu darbā Beļģijas ogļraktuvēs. Lai tautiešiem dotu aptuvenu nojēgumu par šo mums līdz šim svešo profesiju, sniedzam šo inž. A. Upmaļa rakstu.

Paņemot rokās gandrīz jebkuŗu angļu joslas vācu laikraksta pēdējā laika numuru, acīs krīt redzamā vietā iespiesti aicinājumi: „Kalnrači ir strādniecības aristokratija! Kalnrača arods arvien bijis goda pilnākais arods Vācijā!" Vācijas ogļraktuvēs tagad pēc ārzemnieku aiziešanas trūkst vairāk nekā 130.000 spēcīgu jaunu darba roku un tāpēc vārdos cildina šo nepievilcīgo arodu, sola 4000 kaloriju dienā un 10 centneru deputātogļu mēnesī.

Ogļraktuves visās zemēs ir darba vietas, no kuŗām bēg pašu iedzīvotāji un tāpēc pretēji visiem principiem valdības bieži piekrīt ārzemju darba spēka izmantošanai. Pašu iedzīvotāji ne labprāt redz, ka bērni seko tēvu pēdās; viņi grib tiem sagādāt labāku nākotni, un tā ogļraču bērni pamazām aizplūst no mājām, atstājot tukšas vietas. Kaut gan ogļu iegūšanas mechanizēšana daudzkārtīgi samazinājusi cilvēka fizisko spēku patēriņu un ogļu ieguvums, rēķinot uz katru raktuvēs nodarbināto, ievērojami pieņēmies, darba roku trūkums tomēr turpina augt, jo akmeņogļu patēriņš rūpniecībā arvien pieņemas. Šis akmeņogļu patēriņa pieaugums izskaidrojams ne vien ar rūpniecības pieaugumu, bet arī ar to, ka akmeņogles dod ļoti plašai ķīmiskai rūpniecībai izejvielas. Akmeņogles ir pamats visai mākslīgo vielu, ārstniecības līdzekļu, ķīmiskai un metallurģiskai rūpniecībai. Kāpēc gan tad lai nedēvētu tās darba rokas, kas no zemes dziļumiem izceļ šīs nepieciešamās vielas, par darba aristokratiem, jo citādi šis arods pieder arī pie veselībai viskaitīgākiem, fiziski visgrūtākiem un arī pie slikti samaksātiem arodiem.

Akmeņogļu iegūšana latviešiem ir pilnīgi sveša darba nozare. Nevienā citā vietā nevar iegūt kalnracim vajadzīgās zināšanas un piedzīvojumus, kas atļautu no paša sākuma ieņemt kādu izcilāku vietu darbā apakš zemes. Zemes dziļumos, tāpat kā jūras plašumā, izkopušās zināmas tradicijas, pēc kuŗām katram arī vismazākam priekšniekam ceļš augšup jāiesāk no pašas apakšas. Bez stipras veselības vajadzīgas labas orientēšanās un. izšķiršanās spējas un talants vairākos arodos. Tikai ļoti retos arodos jārēķinājas ar tik piepešu un negaidītu apstākļu maiņu, kā tas ir apakš zemes. Ogļu nogulumi var būt drīz līmeniski, drīz slīpi vai stāvi. Šīs maiņas notiek ne tikai vienas šachtas, bet pat vienas ejas robežās. Ogļu slānis var būt reizēm mīksts, tad ciets un drupans. Pārsedzējs slānis var būt te smilšakmens, te jau plaisām un spraugām bagāts, maz izturīgs šīferis, kas zem virsējo slāņu spiediena viegli iebrūk. Tāpat var mainīties apakšslāņu īpašības. Atkarībā no visiem šiem apstākļiem izmainās virs ejām esošā kalna spiediens un atkarībā no tā izmainās arī nostiprinājumu veidi. Izrokamā slāņa biezums izmainās no pavisam plāna slāņa, kuŗā tikai guļus var tikt uz priekšu, līdz 3—4 m biezam slānim. Dažās vietās temperatūras ir zemas, citās augstas, vienā vietā eja ir sausa, citā slapja. Mācītam kalnracim jāprot kaut kas no galdnieka un namdaŗa darbiem, viņam jābūt pa daļai mūrniekam, atslēdzniekam un elektrotechniķim. Viņam vienam pašam jātiek galā ar ejas izbūvi, transporta līdzekļiem, ogļu iegūšanas rīkiem utt. Apakš zemes nevar apmierināties ar puszināšanām vien, jo kalnraču grupa ļoti bieži atrodas viena un ieslēgta, kad no zināšanām un prasmes atkarīga tās dzīvība vai nāve.

Kalnrača māceklis savas grūtās gaitas normāli iesāk 14 gadu vecumā. Vispirms viņš strādā virszemes darbnīcās, iepazīstas ar koku, dzelzi un citiem metalliem, to tehnoloģiskām īpašībām un apstrādāšanas veidiem. Te viņš iepazīstas ar darba rīkiem un mašīnām. Remontdarbnīcās viņš mācās pazīt mašīnu kļūmes, traucējumus un bojājumus, to novēršanu un izlabošanu. Īsu laiku viņš strādā pēc kārtas visās virszemes nodaļās: koku laukumā, katlu mājā, kompresoru nodaļā un iepazīstas ar ogļu ceļu no šachtas uz sijātavu, mazgātavu, koksēšanas nodaļu vai briketu fabriku. Līdztekus šim praktiskam darbam topošais kalnracis mācās kalnrūpniecības arodskolā.

Kad kalnrūpniecības māceklis kļuvis 16 gadu vecs, uzticības ārsts pārbauda viņa veselību un tikai tad, ja veselības stāvoklis atbilst visām prasībām, uzņēmums apmāca kalnraci tālāk, bet tagad jau īstajā darba vietā — vairākus 100 metrus pazemē. Arī tur viņš strādā pēc kārtas vairākās nodaļās un, kad viens gads pagājis un mācekļa veselība nav pasliktinājusies, viņu pielaiž pie pirmā pārbaudījuma, kuŗu izturot tas kļūst par knapi. Ar to viņa karjērā vēl nekas sevišķi nemainās, tas gan tagad ir nonācis savā īstajā darba vietā, bet arvien vēl strādā vecu kalnraču uzraudzībā par palīgkalnraci. Pēc atkārtotas veselības pārbaudes, viņš gūst tiesības uz akorda darbu. Beidzot vēl sevišķu teorētisku kursu, pēc turpmākiem diviem gadiem viņš var iegūt kalnrača tiesības — t. i., kļūt savas nozares meistars. Pieci gadi ilgs mācības laiks vajadzīgs, lai tiktu līdz šim stāvoklim, bet meistaru skaits pazemē arvien ir ierobežots un tāpēc ne katrs māceklis var šo stāvokli sasniegt. Vēl mazākas iespējas turpmākai avansēšanai darbā. Pa lielākai daļai gadījums paver durvis uz citu darbu — kļūt par kolonas vecāko, spridzinātāju, urbēju, transporta vadītāju, elektriskās instalācijas pārzini, vēdināšanas uzraugu utt. Kalnrūpniecības akadēmija, protams, dod iespēju avansēt līdz techniskam vadītājam, bet lielā kalnraču masa paliek tikai par vienkāršiem strādniekiem, kuŗu darba spējas apakš zemes līdz 50. dzīvības gadam jau iztērētas. Šo vecumu kalnrūpniecībā apzīmē par pensijas vecumu, kamēr citās rūpniecības nozarēs pensijas vecums iestājas tikai ar 60. vai 65. dzīvības gadu. Pieminētā vecuma robeža raksturo vairāk par visu citu darba apstākļus pazemē.

Tāds stāvoklis un darba organizācija ir Vācijas ogļraktuvēs. Bet arī citās zemēs apstākļi daudz neatšķiras no aprakstītiem. Tāpēc viegli iedomāties, ka ogļraktuves nākotnē var kļūt par to vietu, uz kuŗieni aicinās savu dzimteni un visus īpašumus un mantu zaudējušos kara upurus. Ogļraktuves gan var nodrošināt to stāvokli, pēc kā tik ļoti ilgojamies tālākas emigrācijas gadījumā, t. i., lielas grupas kopību, bet tā būtu jāpērk ar gados jaunām darba rokām, mazu izpelņu un neveselīgiem darba apstākļiem, kas jau līdz 50. dzīvības gadam sadeldē vissīkstāko organismu.

VĒSTULES REDAKCIJAI

A. Bierants, Ingolštatē

PIEDĀVĀJUMS INTERESENTIEM

Repatriācijas virsnieks pie UNRRAs vienības Ingolštatē lūdzis šejienes latviešu, lietuviešu un igauņu nometņu vadītājus informēt savus tautiešus, ka UNRRA organizē 3 nedēļu ceļojumu no amerikāņu okupācijas joslas Vācijā uz Baltiju. Ceļojums solīts amerikāņu armijas aizbildniecībā un to pavadīšot un kontrolēšot UNRRAs pārstāvji. Tā kā braucēju skaits ierobežots, tad repatriācijas virsnieks visiem interesentiem ieteic steidzīgi pieteikties un saņemt informāciju. UNRRAs pārstāvis savukārt paskaidro, ka braucējus uzskatīšot par delegātiem, tiem izdošot arī attiecīgus dokumentus, bet par pārējo sīkāki paskaidrojumi nav saņemti. Cik zināms, līdzīgs piedāvājums bijis arī Augsburgā.

K. Eglītis, Minchenē

VĒSTULES NO ANGLIJAS

Svētkos lasiju trīsas vēstules no Anglijas. Rakstītājas ir no tām mūsu tautietēm, kas uz Angliju aizbrauca darbā slimnīcās. Domāju, ka par šo vēstulju saturu mums visiem vajadzētu padomāt, sevišķi par vienu, kuŗas rakstītāja uztraukusies, ka tuvākā pilsēta ar kafejnīcām un kino no viņas darba vietas atrodoties vairākas jūdzes. Rakstītāja tāpēc gribētu braukt atpakaļ uz šejieni, uz nometni. Es nesaprotu, vai tā ir bērnišķība, slimīga vieglprātība vai vēl kas launāks. Es nesaprotu arī, vai rakstītājas dzīves uztvere ir audzināšanas vai pusotra gada bezdarbīgās nometņu dzīves sekas. Tā vai citādi, vēstule ir nopietns brīdinājums.

Oto Remiķis, Dinkelsbīlē

PIE KĀ GRIEZTIES

Nereti laikrakstos parādās raksti, kuŗos par ieguvumu piedēvē, ja kāda amatpersona mūs uzklausa, kad mēs viņam izklāstam savas nedienas. Tagad nu gan būtu laiks nojaust, ka noteikšana par pasaules kārtību nav vis vienai vai otrai personai, vai valstsvīram, bet vienīgi Dievam. Tādēļ arī mums palīdzēt var vienīgi Dievs. Pēc Dieva lēmumiem jādzīvo vārdos un darbos un jālūdz, lai Viņš mums palīdz.

MŪSU LAIKRAKSTA

nākamais numurs iznāks ceturtdien, 9. janvārī. Izdevniecība

V. Bērzkalns

Mūsu mūziķu uzdevumi

II

Kāmēr vēl neeksistē ne mūziķu kopa, ne mūzikas lietu referenti, minēsim dažus aktuālākos uzdevumus mūsu mūzikas dzīvē.

Kaut gan visur, kur šodien mīt latvieši, to vidū atrodas arī mūziķis, diemžēl, to sadalīšanās nav samērīga ne nometnēs, ne apgabalos. Dabīgi, katrs meklējis vietu, kur tam apstākļi labvēlīgāki, svarīga te bijusi arī pašu tautiešu atsaucība un nostāja. Kara norišu dēļ pavisam nesamērīga mūziķu sadalīšanās notikusi pa okupācijas joslām. Kāmēr angļu joslā var jau runāt par zināmu latviešu mūziķu pārprodukciju, amerikāņu joslā ir gluži pretējais. Tādēļ bijuši vairāki gadījumi, kad labi domātos piedāvājumus latviešu mūzikas reprezentācijai nevarēja izmantot. Jo sāpīgi tas izjūtams lielākos centros, piem., Minchenē, Dienvidvācijas mākslas spilgtākajā centrā, kurā vēl līdz šai dienai latviešu mūzika ārpus nometnēm plašākām aprindām nav atskanējusi. Te nav neiespējami arī īpaši raidījumi radiofonā, taču ja tādus izkārtotu, mums pašiem rastos grūtības atskaņotāju sameklēšanā. Tamdēļ lūgums visiem tālākiem mākslinieciem ieprojektēt savas turnejas vismaz pāris mēnešus uz priekšu, lai, iebraucot lielākajos centros, jau laikus būtu noorganizēti viņu sniegumi arī plašākai publikai. Varbūt tas materiāli ne aizvien atmaksāsies, taču mūsu mākslas reprezentācijai tas darītu daudz laba. Latviešu sabiedrība, resp. komitejas šādiem sarīkojumiem nāktu talkā, bet vajadzīga arī pašu mākslinieku iniciātīva.

Runājot par turnejām, vēl kāds cits vēlējums: sagatavoties tām ar to nopietnību un atbildību, ar kādu mākslinieki koncertiem gatavojās senāk. Vispirms apsvērt, vai es piederu to izredzēto pulkam, kam ir mākslinieciskas tiesības likt mani klausīties vienu vakaru pēc otra? Vai es varēšu tautai dot to, kas tai vajadzīgs, vai es tai būšu tikai Džonijs, kas uzspēlē, vai savas tautas cerību tulks, gribas kalējs un pār visu mākslas audzinātājs un pravietis? Gluži to pašu un vēl vairāk prasām, sevi rādot citām tautām. Mākslinieka tad rokās likts zobens, kas bieži izrādījies asāks par politiku un diplomātiju. Tādēļ visstingrāko uzmanību!

Īsta, nopietna mākslinieka uzdevums ir neatkārtot tikai to, ko tam iedevusi augstā skola, bet iet aizvien tik augšup, meklēt arvienu un parādīt arī citiem jaunās patiesības un radīt arvienu jaunas skaistuma alkas. Nedrīkstam nodarboties tikai ar savu atmiņu romantizēšanu, jāraugās arī ritdienā, — vai tai pietiks? Un ar ko tieši mēs varam ieinteresēt citas tautas?

Šim jautājumam blakus rodas kāds cits: vai mēs audzinām arī jaunos, kam reizi jānāk veco vietā? Izmantojot izdevību, daudzi Latvijā studijas pārtraukušie šodien skolnieka svārkus pārmainījuši pret mākslinieka fraku un ar jaunības bezbēdību metas šķietami drošos mākslas viļņos. Ir tiesa, ka dažs konservatorijas augstākā kursa audzēknis grūti atšķirams no nodiluša brīvmākslinieka, bet ne jau katrs. Mākslā gan neprasa apliecību, bet tas nenozīmē, ka tās kādreiz nav vajadzīgas, īpaši, ja neesi vairs uz sava ceļa.

Ar zināmiem aizspriedumiem sabiedrība noskatās arī uz šur tur pašu radītajām mūzikas skolām vai studijām, aizbildinoties, ka šis laiks neprasa mākslinieku, bet amatnieku un strādnieku. Līdzīgi vārdi dzirdēti pat par mūsu ģimnazijām. Taču neaizmirsīsim kādu citu mērķi: tautas kopības un nacionālās apziņas mērķi. To paturēt spēsim vienīgi tad, ja būsim garīgi bruņoti. Amats vien to neiemāca, bez tam amata prasme reālizējama daudz ātrāk, nekā vispusīga, latviešu kultūrālajam līmenim atbilstoša humanitārā izglītība, kas diezin vai nākotnē vairs būs tā pieietama kā bija pagājušos 1½ gados. Nedomāju arī, ka mūzikas skolas atrautu kādu strādnieku vai amatnieku no praktiska darba. Mūziķa ceļš ir garš un grūts, no tūkstošiem sācēju to beidz tikai retie. Bet šīm skolām un studijām liela nozīme mūsu tautas vispārējā mūzikālā audzināšanā, kuŗa pat obligātajās skolās ne vienmēr un ne visur saskaņota un mērķtiecīga. Vai šodien, kad jau atklātībā sāk paceltīes balsis, kas apstrīd sinonīmu „dziedātāja tauta", nav ar bažām jālūkojas arī šai virzienā? Gluži kā rakstnieks, dzejnieks vai gleznotājs, arī mūziķis ir kultūras darba bite, kas cēlusi un cels latviešu gaismas pili.

Te jāpiemin arī mūsu koŗi, kuŗu aktīvizēšanā nekad nebūs par daudz darīts. Koŗi iznesa lielu daļu nacionālās vēstures uzdevumu ir brīvajā dzimtenē, ir tās vēsturiskajā pagātnē, kuŗai radniecīgā stāvoklī dažkārt jūtamies arī šodien. Tādēļ lai katrā nometnē dziedātu koris, lai tie visi vasarā satecētu dziesmu svētkos kā nesen, lai mūsu dziesma skan arī turpmāk un jo krāšņāk! Sabiedrībai tas nebūtu jāizprot kā izprieca, bet gan kā liels, svēts pienākums pret savas tautas kultūru.

Tīri praktiskas dabas ir šodien tikpat kā nemaz neatrisinātais nošu apgādes jautājums. Trūkst ir veco, ir jauno darbu, īpaši solistiem. Bet arī šī problēma nav tik neatrisināma, kā liekas. Darbus ar mazāku metienu varētu pavairot fotografējot, kā to dara vācieši pat ar klasiskajiem izdevumiem; tas neizmaksā dārgāk kā jauniespiedumi. Taču to vajadzētu darīt pašiem vai ar to iestāžu palīdzību, kas var un grib palīdzēt. Paralleli derētu arī jauniespiedumi lielākā metienā, piem., koŗiem, īpaši popularizējot jaundarbus. Tā varētu atsvaidzināt iesalušo repertuāru. Arī te nepieciešama centrāla rediģētāja roka, lai novērstu parallēlu darbu, kāds diemžēl radies jau daiļliterātūras un pat skolas grāmatu apgādē.

Praktiski nenokārtotas palikušas autoru honorāru lietas, kuŗās valda ir nezināšana, ir neizpratne. Kāmēr dziedonis vienā koncertā nopelna simts un vairāk markas, autors nesaņem pat savus feniņus. Ir gan noteikts, ka katras programmas viens eksemplārs ar autora honorāriem jānosūta LCK mākslas aģentūrai, bet to diemžēl ne visai ievēro.

Visbeidzot vēl pāris vārdu par mūzikas kritiku. Rīgā to darīja Zālītis, Dārziņš, Cīrulis, Jērums, — šodien katrs, kas prot rakstīt, pat tāds, kas soprānu no tenora neatšķir. Tādēļ arī lasot atreferējumus laikrakstos — viens otrs no tiem izklausās pēc recenzijas — mūziķiem dažkārt iesāpas sirds. Lietu varētu viegli labot, ja katrā redakcijā būtu viens profesionāls mūziķis. Vairāk aktivitātes šeit jāvēlas arī no pašiem mūziķiem.

Beidzot, lai atļauts piebilst, ka šis raksts nav domāts kā padoms, bet gan kā ierosinājums, kas skar visu mūziķu kopīgos jautājumus.

DĪPĪŠU PASAKA — 5.

Laimes meklētājs

Stāstīju Ērikam pasaku par laimes meklētāju.

— Vienam vīram bijis dēls. Dēls gājis pasaulē laimi meklēt.

— Vai tā bija mūsu nometne? jautāja Ēriks.

— Nē, es teicu. — Tā bija lielā pasaule, tā kas vēl aiz nometnes vārtiem un pat aiz stacijas.

— Ā! — brīnījās puika. — Vai tad viņam atļāva pasaulē iet? Vairāk par desmit kilometriem no nometnes tak nav brīv iet.

— Viņš bija iekārtojies, — es teicu un gribēju stāstīt tālāk. — Gājis, gājis . . .

— Zini, kol — stāstu atkal pārtrauca Ēriks. — Viņš varbūt bija viens no tiem, kas izņēmis kennkarti. Ar tām var braukāt.

— Jā, es piekritu. — Bet nu klausies pasaku: Gājis, gājis — saticis ķēniņu . . .

Šoreiz pārtraucu sevi pats: . . . Vai zini, kas ir ķēniņš?

Kā nu nē, to dēls zināja gan. Esot tāds pasaku vīrs, kas dzīvo pilī un kam ir skaista meita.

— Ķēniņš nu prasa dēlam — kurp šis ejot. Tā un tā — dēls izstāsta: ejot pasaulē laimi meklēt. — Nu, saka ķēniņš, lai tad šis, savu laimi meklēdams, viņa nelaimi arī sameklējot. Esot jau sen gadus pazudusi meita.

— Tad jau to būs aizveduši b . . . — iesāka Ēriks.

Redzēju, ko puika grib teikt, mudīgi pārtraucu viņu: — Nē, nē. To meitu bija aizvedis velns ar trim galvām. — Stāstīju tālāk: — Labi. Laimes meklētājs ar mieru. Gājis tālāk. Gājis, gājis, saticis citu ķēniņu. Kurp ejot? Tā un tā — pasaulē laimi meklēt. Nu, saka ķēniņš, tad, savu laimi meklēdams, sameklē manu nelaimi arī. Šim bijusi tāda āpele, kas ik gadu nesusi zelta ābolus. Tagad sen gadus ne vairs ziedot, ne zelta ābolus nesot.

— Ā! — iesaucās Ēriks. — Tas tāpat kā mūsu kaimiņam. Tas ar katru vakaru aiz sienas nopūšas: kas nekaitēja agrāk. Agrāk biju pagasta krājkases direktora vietas izpildītājs. Tagad mani sūta virtuvē kartupeļu ūdeni nest.

— Hm!? jutos mazliet aizkarts. Kurš gan mēs agrāk neesam kaut kas bijis? — Tāpēc stāstīju vien ātri tālāk:

— Labi. Laimes meklētājs ar mieru Gājis, tālāk. Gājis, gājis. Saticis vīru, kas pie tilta par sargu nolikts. Kurp šis ejot? Tā un tā — dēls izstāsta — ejot pasaulē laimi meklēt. Nu, saka vīrs, lai tad šis, savu laimi meklēdams, sameklējot arī šā nelaimi. Sen gadus jau te sargos stāvot, nav neviena, kas šo nomainītu.

— Ā! — iesaucās Ēriks, — tas tad skaidrs. Vīrs būs pats savu sargu komiteju vēlējis. Komitejas vīri tagad pāši meža darbos norīkoti un nevar sevi nomainīt. Tas vēl ilgi stāvēs un gaidīs. Nevajaga pārsteigties. Āre — visi tagad arī avīzēs raksta, ka nevajaga pārsteigties!

Dīpītis L.

Zinaīda Lazda

Kur esi miers?

Kur esi miers? Tu baltais sniegs?
Pār laukiem tumsa velas,
Un neplaukst sapnis, nenāk miegs,
Un gaiss, kas pieduŗas, dzeļas.

Kur esi miers? Tu tālais stars?
Sirds tevi meklē un gaida.
Tu baltā zvaigzne, labais gars,
Nāc, mīlestība, pēc naida!

Kas un kur?

Prof. Jāzeps Vītols komponējis mūziku svētvakaru dievkalpojumu liturģijai. Profesors liturģisku dievkalpojumu mūzikas komponēšanu vēl turpina.

Mārtiņa Zīverta Minhauzena precības Ilona Dumpe pārtulkojusi vācu valodā. Autors komēdijas pirmuzveduma tiesības Vācijā piešķiris vācu režisoram Robertam Ludvigam. Pirmuzvedums paredzēts vēl šajā sezonā Hamburgā. M. Zīverts Zviedrijā sarakstījis arī trīs jaunus viencēlienus — Riebeklis, Divkauja un Sievas māte.

Mēnešraksta „Laiks" 9. burtnīca (decembŗa) iznākusi un tajā atrodami prof. Dr. T. Grīnberga, Klāras Zāles, V. Mežezera, I. Grebzdes, V. Tomas, J. Veseļa, I. Leimanes, J. Miesnieka, R. Skujiņas, K. Dziļleja, J. Jaunsudrabiņa, E. Ķezberes, prof. Jāzepa Vītola, prof. Dr. P. Jurevica, K. Kaufmaņa, J. Rudzīša, Andrē Moruā, V. Kārkliņa, A. Plauža, L. Liberta un I. Liepsalas darbi. Pielikumā E. Geistautes gleznas Kalnu ganības krāsains attēls.

Artura Kaugura dzejoļu grāmatu „Mūžīgs ritums" izdevis V. Štāla apgāds Kemptenē. Grāmatu rotājis un grafiski iekārtojis A. Stenders.

Zenta Mauriņa, kas kopā ar Konstantinu Raudivi pirms dažiem mēnešiem devās uz Zviedriju, tagad apmetusies Upsalā un atjaunojusi tur savu literāro studiju. Mauriņas jaunās esejas Zviedrijā izdos K. Rasiņš.

Ev.-lut. baznīcas archibīskapa izdevumā iznācis

BITĪTES KALENDĀRS

1947. GADAM

Saturā: Bitīteš tēvoča vēlējums lasītājiem 1947. gadā, bērnu stāstiņi, prātulas, mīklas un uzdevumi.

Panti Luda Bērziņa. Vāks un vinjetes Anša Bērziņa.

Pieprasāms laikraksta „LATVIJA" apgādā Günzburg / Do, Bürgermeister Landmann-Platz 7. (13b). Cena RM 2.—.

15

Profesors Ozoliņš

UZAICINĀTS PAR DIREKTORU BALTIJAS MŪZIKAS CENTRĀ

Baltijas mūzikas centrs Blombergā (angļu joslā) par savu direktoru ievēlējis un par latviešu grupas vadītāju aicinājis profesoru Alfredu Ozoliņu, kas šobrīd dzīvo Veidenē. Profesors vēl nav izšķīries, vai piedāvājumu pieņemt. Ar profesoru Ozoliņu Baltijas mūzikas centrs iegūtu teicamu, ar bagātu pieredzi apveltītu vadītāju, izcilu mākslinieku un autoritāti.

Pēc Latvijas valsts nodibināšanās viena pēc otras tapa arī augstākās mācības iestādes. Pie Latvijas konservātorijas šūpuļa dibināšanas sēdē 1919. g. janvārī blakus mūziķu pasaulē pazīstamajiem — Jāzepam Vītolam, Paulam Šūbertam, Paulam Jozuusam, Pāvilam Jurjānam, Adai Benefeldei sēdēja arī tikko 23 gadus vecais čellists, tagadējais profesors Alfreds Ozoliņš. Konservātorijas atklāšanas aktā dažas nedēļas vēlāk, Ozoliņam, kas sava instrumenta noslēpumus bija sācis iepazīt jau bērnībā un vēlāk mācījies Maskavas konservātorijā, bija gods spēlēt kopā ar profesoru Ludi Bētiņu, ar kuŗu vēlāk Ozoliņš kopēji piedalījās arī koncertu ciklā, un šo laiku vēl tagad atceras kā vienu no skaistākajiem savā dzīvē.

Jau šī uzmanība vien liecināja, ka sirmais savdabīgais un spriedumos stingrais profesors, kas savus mācekļus un kollēgas izvēlējās ar nesaudzīgu kritiku, jaunajā čellinieka saskatījis izcilu talantu. Dažus gadus vēlāk Bētiņa izvēles nemaldību apstiprināja arī latviešu mūzikas meistars Jāzeps Vītols, teikdams, ka Alfreds Ozoliņš ir pirmais latvietis, kas īsteni atklājis čello spēles burvību. Šīs atzinības profesors Ozoliņš arī pilnam attaisnojis, likdams savam čellam skanēt daudzos izcilos koncertos un kamermūzikas vakaros, gan kā solists, gan vairāk kā desmit gadus būdams Radiofona orķestŗa koncertmeistars un no pirmajām dienām līdz dzimtenes atstāšanai konservātorijas stīgu kvarteta dalībnieks.

Taču ne tikai kā izcilam čellinieka vien prof. Ozoliņam lieli nopelni mūsu mūzikas dzīvē. Jāmin arī viņa darbs jauno mūziķu audzināšanā. Divos gadu desmitos — ar īsiem pārtraukumiem Latvijas pirmajos gados, kas veltīti zināšanu papildināšanai Berlīnes un Leipcigas konservātorijā, — būdams konservātorijas čello klases vadītājs, Ozoliņš palīdzējis veidoties gandrīz visiem pazīstamajiem latviešu čellinieķiem — Atim Teichmanim, kas, pretēji skolotāja stingrā klasicismā ieturētajai un mierīgajai spēlei, savā mākslā ļet jaunus, pārdrošus ceļus, Arvīdam Cleminam, Valdim Zaķim un pašam jaunākajam — Jānim Ozoliņam, profesora spēles tradiciju turpinātājam, kas tagad panākumus kaldina zviedru zemē un nesen uzvarējis Stokholmas valsts operas čellinieku konkursā. Minētie, protams, ir tikai izcilākie no profesora lielā audzēkņu pulka. Pēdējos gados Ozoliņa rokās bija arī kamermūzikas klases vadība.

Bet arī pieminētais vēl nav viss: bez mūziķa un audzinātāja darba Ozoliņa panākumu kontā ierakstāmi arī administrātīvie un sabiedriskie veikumi. Visus pēdējos desmit gadus viņš bija konservātorijas prorektors, prof. Vītola palīgs un labā roka, laimīgi izvadīdams konservātoriju arī abu okupāciju laikos. Visbeidzot viņš bija arī Mūziķu biedrības priekšnieks, Kultūras fonda mūzikas komisijas loceklis un pēdējā laikā priekšsēdis. Kāds liels darbu un panākumu klāsts!

Svešniecības gaitu pirmos mēnešos profesors ar ģimeni dzīvo Silēzijā, kur pārcieš grūtu slimību, tā kā tikai vairākkārtēja asins pārliešana glābj viņa dzīvību. Vēlāk viņš nonāk kādā Bavārijas ciemā, līdz pagājušā gada vasarā kļūst Ingolštates latviešu saimes loceklis. Šeit Ozoliņam atkal darba pilnas rokas: viņš vada nometnes kultūras dzīvi, mūzicē nometnes sarīkojumos un Ingolštates filharmoniskā orķestrī un kādu laiku ir arī tā diriģents. Ne tikai čello, bet arī ērģeles ir profesora mīlestība, un viņš gandrīz ne reizi nevar paiet garām dievnamam, dzirdot iekšā ērģeles. Ingolštatē viņš vai katru dienu aizstaigā uz tuvējo baznīciņu, no kuŗas tad garāmgājēji dzird dūcam varenas skaņu pasāžas; pēc dievkalpojumiem tautiešus allaž pavada profesora ērģeļu improvizācijas, izgaistot Saulīt tecēj' motīvā.

Ingolštatē, kur prof. Ozoliņš 1945. g. 1. septembrī klusībā, draugiem un cienītājiem nezinot, nosvinēja arī savus 50. šūpļa svētkus, sagādā viņam arī smagu pārbaudījumu — trāģiska nelaime prasa viņa kundzes, apdāvinātās pianistes Birutas dzīvību.

Kopš 1946. g. pavasara Ozoliņš ar dēlu Andreju dzīvo nomaļajā Veidenā, bet draugi un atmiņas viņu vairāk saista ar Ingolštati, kur nav gandrīz neviena sarīkojuma, kad neskanētu arī profesora čello. Pašreiz kopā ar pianisti Ritu Pētersoni viņš pa retam koncertē kādā nometnē ar Sen-Sansa koncertu, Jāz. Mediņa Balādi vai Gluka Melodiju, sagādādams krietnu baudījumu Istas mūzikas draugiem.

Ir patīkami būt kopā ar sirsnīgo, daudz pieredzējušo mākslinieku, dzirdēt viņa bagātīgajās atmiņās Latvijas konservātorijas vēsturi, spriedumus mākslas, literātūras vai filozofijas jautājumos, jo arī pēdējie viņam nav sveši: filozofijas profesoram Jānim Siliņam reiz viesojoties Ingolštatē, abi draugi turpat visu nakts cēlienu divi vien izstaigāja vissarežģītākos filozofijas labirintus. Ozoliņš lieliski pārzina literātūru, un ir maz kaut cik ievērojamu pasaules rakstniecības darbu, kas nebūtu viņam pazīstami. Tāpat viņš dažkārt mīl citēt latīniski veselas vārsmas no Horatija, Vergilija vai Ovidija, kas profesora labajā atmiņā no Pēterpils laikiem, kur viņš, vēl īsti neizšķīries, vienu gadu studēja filozofiju. Bet arī asprātīgs anekdots profesoram allaž pie rokas. Par tiem sirsnīgi priecājušies arī pasaules preses žurnālisti pēc kāda Ozoliņa koncerta viņu mītnē — lepnajā Johana Fābera pilī Nirnbergā.

Arv. Bolšteins

Dzimtene attēlos

Latvijas skatu albums Latvija, E. P. Hermanovska mākslinieciskais sakārtojums, izdevis J. Liepiņš Eslingenā, maksā 10 markas.

Šī grāmata runā ar foto attēlu valodu. Izdevēja nolūks bijis sagādāt tautiešiem ne vien dzimtenes atmiņu brīžus, bet tamlīdz arī materiālu, ko varētu izlietot mūsu labvēļu iepazīstināšanai ar Latvijas zemi, celtniecību, pilsētām un laukiem. Šī iemesla dēļ attēli nav vis izvēlēti tikai no skata ziņā pateicīgākajiem objektiem, bet uzņēmumi sniegti no visām Latvijas pilsētām un novadiem. Albumā ietelpj E. P. Hermanovska titullapas zīmējums, pāri par 100 fotografisku attēlu un daži dzejoļu fragmenti, papīrs pietiekami labs un balts, glīts vāka zīmējums, bet iespiedums varēja būt rūpīgāks, tumšākos krāsu klājienos šur un tur manāmas plūksnu pēdas.

Nopietnāki iebildumi ir par uzņēmumu pārliecīgo retušu, kas dažu labu no tiem izskatā pārvērtusi no fotografijas par asējumu (piem. Alūksnes ezera aina). Pārspīlētas retušas dēļ fotografijas īpašības attēlos saglabājuši vienīgi celtņu tuvuzņēmumi, bet dabas skati, īpaši kāju lapotnes tā pārveidotas, ka nevar vairs pateikt, vai tas lapu koks, priede, ziedoša ābele vai apsnigusi egle. Tā paša iemesla dēļ nav sevišķas izšķirības, piem., Rīgas jūrmalas ziemas ainai ar Lielupes ietekas skatu vasarā. Lielais uzņēmums ar reljefi parādīto Ķemeru viesnīcas celtni tā pārveidots, ka skaistais meža masīvs aiz viesnīcas pārvērties par nenosakāmu dūmaku. Dažas kļūmes ir arī attēlu parakstos, piem., Zemgale kviešu laukā, kur nepārprotami plāvējs vicina vienroča izkapti, kādas Zemgalē nelieto. Arī cepurītes uz statiem liecina, ka uzņēmums neattiecas uz Zemgali, bet uz Vidzemi.

Dīvaina ir uz albuma pēdējā vāka iespiestā Latvijas karte, kuŗā no Rīgas uz Jelgavu nav parādīta neviena dzelzceļa līnija, bet par to no Jelgavas uz Lietuvas robežu parādītas 4 līnijas un Ziemeļkurzemē tāda dīvaina upe (?) ar vairākām pietekām. Nav parādīts arī Rīgas - Rūjienas dzelzceļš. Meklējot, kur tāda karte radusies, izrādās, ka tā patapināta no Argentīnas latviešu mēnešraksta „Latvija" 1945. gada burtnīcām. Ja tautiešiem Argentīnā nepareizības kartē ir aizbildināmas, tad nekādā gadījumā to nevar attiecināt uz šejieni. Albumā ievietotajiem, cik spriežams, sākumā teicāmiem foto attēliem nav uzrādīti autori, tāpat autori nav minēti iespiesto dzejoļu fragmentiem.

Albumu gatavojot nav taupītas pūles, savākts plašs un vērtīgs attēlu klāsts, darbs iecerēts solīdos apveidos, bet albuma sakārtotājs vai kāds cits pārpratis savu uzdevumu un no teicāma fotografisko uzņēmumu materiāla, kam bija jādod dokumentāras īstenības atveids, ar retušu palīdzību konstruējis kādu jaunu pasauli, kas ir radniecīga oriģinālam, bet no tās vaibstiem izzudusi reālā īstenība.

K. Rabācs

Kultūras chronika

Berlīnes prese norāda uz arvien pieaugošām tīri tehniski materiālām grūtībām, ar kādām jācīnās lielajiem orķestriem, piemēram, Berlīnes filharmoniķiem uc. Proti: ļoti grūti ir sagādāt mūzikas instrumentiem rezerves daļas, astrus locīņiem un stīgas. Sevišķas grūtības esot koka pūšamo instrumentu mūziķiem, kuŗiem instrumentu rezerves daļām nepieciešamas dažas retas koka šķirnes. —

Merijai Vīgmanei, slavenajai dejotājai un jaunu ceļu meklētājai mākslas dejā, Leipcigā piešķirts profesores tituls.

Sensācionāli gleznu viltojumi atklāti Parīzē. Gleznu restaurātore Kloda Latūra tās viltojusi vairumā un pārdevusi par 1000 franku gabalā. 22 g. vecais afērists Zāks Mareso, pie kuŗa policija atrada 10 viltotus Utrilo, trīs Pikaso, vienu Renuāra un vienu Rodēna darbu, tos pārdevis tālāk par 70.000 franku katru. Šo uzskata par lielāko mākslas darbu viltojumu afēru kopš divdesmitajiem gadiem.

Slavenā Rembranta glezna „Kristus pie kauna staba" nesen nozagta no kāda mūzeja Ķelnē. Drīz pēc apmeklēšanas laika beigām 40×20 cm lielā glezna izņemta no ietvara un tās vieta ievietots kāds akvarelis. Gleznas vērtība ir 250.000 angļu mārciņu.

Tauta godina savu rakstnieku

Jāņa Jaunsudrabiņa 50 gadu darba atcere Grēvenē izvērtās par vienu no ievērojamākām dienām mūsu kultūras dzīvē trimdā. Mūsu prozas meistaru godināt bija saradusies ne tikai plašā Grēvenes latviešu kolonija, bet arī tautiešu un organizāciju pārstāvji no daudzām angļu joslas un pat ļoti tālām nometnēm. Nesot tautas sveicienus jubilāram, bija domāts arī par viņa iepriecināšanu ar kādu mazu, bet nozīmīgu veltī.

Svinību dienas rītā meistaru pirmie sumināja viņa Baltās grāmatas čaklākie lasītāji — tautskolēni. Tiem sekoja ģimnāziju audzēkņi, deklamēdami jubilāra darbus un dziedādami dziesmas ar viņa tekstiem. Latviešu teātris Mērbekā bija sūtījis aktieri Vilibertu Štālu, kas skolēniem cēla priekšā meistara tēlojumus. Pats gaviļnieks, kas bija klāt šais aktos, sirsnīgu sumināJumu sveikts, jaunatnei aizrādīja, ka viss, ko viņš vēl vēlētos, būtu, lai kādreiz Ropažu ceļa malā, pa kuru viņš tik daudz staigājis, un ap kuru viņam saistās pēdējie gadi dzimtenē, paceltos pieminas akmens, kas vēstītu par Baltās grāmatas autoru.

Vakarā teātra zālē notika centrālais godināšanas akts, kurā par jubilāra darbiem un dzīvi referēja ģimnazijas skolotājs Jansons un ar mākslinieciskiem priekšnesumiem piedalījās Grēvenes mākslinieku saimes pārstāvji un koris. Pēc priekšnesumiem jubilāru sveica un veltes pasniedza — Grēvenes latviešu nometnes vadība (aploksni), LCK un Kultūras fonda pārstāvis J. Celms (aploksni), Eslingenas rakstnieku, mākslinieku un kultūras darbinieku pārstāvis A. Prande (aploksni), laikraksta „Nedēļas Apskats" un Zviedrijā dzīvojošo rakstnieku saimes pārstāvis P. Aigars (aploksni un cimdu pāri), latviešu apgāda pārstāvis P. Mantnieks (aploksni un tikko iznākušās grāmatas „Ganos" 1. eksemplāru), latviešu teātra Mērbekā pārstāvis J. Šāberts (aploksni), Grēvenē dzīvojošo latviešu pārstāvis un daudzi citi.

Pateikdamies apsveicējiem, rakstnieks norādīja, ka viņam tāda sajūta, ka būtu nodzīvots tikai 50 gadu un vēl tālu 50 gadu darba jubileja. Ja vien būtu veselība un lemts dzīvot, viņš strādāšot tāpat arī uz priekšu, darbu veicot pēc labākās apziņas, tāpat kā visi citi darba darītāji. Šī diena un sirsnīgie novēlējumi viņu vienmēr stiprināšot.

Pēc pateicības vārdiem uz jubilāra lūgumu svinību dalībnieki nodziedāja „Tev mūžam dzīvot, Latvija".

Ar rakstiem gaviļnieku sveica BCP latviešu pārstāvis prof. K. Kundziņš un prof. A. Švābe, archibīskaps prof. T. Grīnbergs, prof. Jāzeps Vītols, Hamburgas universitāte, Lībekas rakstnieki un mākslinieki, laikraksti „Tēvzeme" un „Latvija", žurnāli „Ceļš" un „Laiks", igauņu rakstnieks Valgama, prof. J. Kuga, Pāvils Gruzna, A. Plensners, K. Lobe udc.

Svinību noslēgumā otrā dienā Grēvenes teātra kopa izrādīja Jaunsudrabiņa Invalīdu un Rallu, ko rakstnieks bija restaurējis pēc atmiņas. Pirms izrādes par Jaunsudrabiņa dzīvi un darbiem referēja preses biedrības priekšnieks K. Dziļleja.

Rakstnieku rītā Grēvenē savus darbus nolasīja jubilāru godināt ieradušies rakstnieki — P. Aigars, E. Skujenieks un N. Kalniņš.

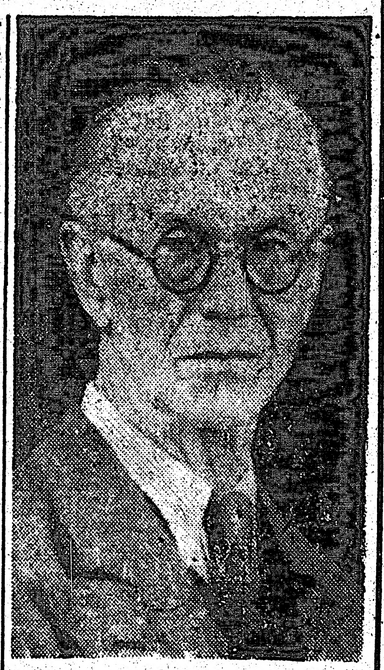

Jānis Jaunsudrabiņš

Jaunsudrabiņam veltīti akti šajās dienās notika arī citās latviešu nometnēs, kā angļu, tā amerikāņu joslā.

E. Raisters

K. DZIĻLEJAS JUBILEJA

Tautieši Blombergas nometnē īpašā aktā godināja rakstnieku Kārli Dziļleju, kas atskatījās uz 55 mūža un 35 darba gadiem. Nometnes padomes un komitejas pārstāvis Dr. A. Karps jubilāram pasniedza adresi. Gaviļnieks saņēma daudzus apsveikumus no citām tautiešu nometnēm, organizācijām un preses izdevumiem.

Grāfa Čano dienas grāmata

FAŠISTISKĀS ITALIJAS ĀRLIETU MINISTRA, MUSOLINI ZNOTA GRĀFA GALEOSO ČANO DIENAS GRĀMATAS PIEZĪMES PAR KARU, DIPLOMĀTIJU UN STARPTAUTISKIEM NOTIKUMIEM NO 1939. G.

5. JANVĀRA LĪDZ ČANO NĀVEI 1943. G. 23. DECEMBRĪ.

(2. turpinājums)

1939. g. 21. maijā — Ierodos Berlīnē. Tur lielas demonstrācijas, šķiet tiešām spontāna sajūsma. Pirmā saruna ar Ribentropu. Nekas nav mainījies kopš sarunām Milānā. Viņš atkārto Vācijas vēlēšanos nodrošināt ilgu mieru — vismaz trīs gadus. Viņš kavējas pie vēlamības piesaistīt mūsu paktam Japānu. Viņš apgalvo, ka Krievija būtu pārāk vāja, lai daudz palīdzētu rietumu demokratijām, pat ja tā nolemtu nostāties viņu pusē.

1939. g. 22. maijā — Atkārtojam gandrīz tās pašas sarunas ar Fīreru. Viņš apliecina, ka ir ļoti apmierināts ar paktu, un apstiprina faktu, ka Vidusjūras lietas vada Itālija.

Sastapu Hitleru ļoti laipnu, mazāk agresīvu. Drusku vecāku. Viņa acis dziļāk iegrimušas grumbās. Viņš guļ ļoti maz. Arvien mazāk. Un lielu nakts daļu viņš pavada draugu un līdzstrādnieku pulkā. Gebelsa kundze, kas pastāvīgi piedalās šai pulciņā, aprakstīja man šīs naktis. Hitlers vienmēr runā! Viņš var būt fīrers cik grib, bet vienmēr atkārto pats sevi un apnikst saviem viesiem. Pirmo reiz dzirdu norādījumus no intimām aprindām, ka fīreram esot maigas jūtas pret kādu skaistu meiteni. Viņas vārds ir Zigrida fon Lappus. Tie satiekas bieži un intimi.

1939. g. 23. maijā — Pakta parakstīšanas ceremonija bija ļoti svinīga, un fīrers bija sirsnīgi aizkustināts.

Gēringam kura stāvoklis vienmēr vēl ļoti augsts, bet kam nav vairs kur kāpt, bija asaras acīs, kad viņš redzēja Annunciatas ordeņa lentu Ribentropa kaklā.

Makenzens izstāstīja man, ka Gērings sarīkojis scēnu, apgalvodams, ka ordeņa lenta pienākas viņam, jo viņš esot īstais un vienīgais pakta autors. Apsolīju Makenzenam, ka centīšos sagādāt ordeni arī Gēringam.

1939. g. 24. maijā. — Atgriežos Romā. Stacijā visi augstie fašistu ierēdņi, ļaužu pūlis sagaida mani sirsnīgām demonstrācijām. Man tomēr skaidrs, ka pakts vāciešiem patīk labāk nekā itaļiem. Mums jāatzīst, ka naids pret Franciju vēl nav tik stiprs, lai radītu mīlestību pret vāciešiem.

1939. g. 25. maijā. — Ilga konference ar duči. Viņš arvien vairāk uzsver anti - dienvidslavu un antigrieķu nostāju. Karalis ar neparastu uzticību izteicis dīvainu paredojumu: „Pienāks diena, kad Itālija un Vācija vienosies ar Angliju," viņš teicis, „tad miers būs patiešām nodrošināts." Duče uzbrūk monarchijai un saka: „Es apskaužu Hitleru, kam nav jāvazā līdz tik daudz tukšu bagāžas ratiņu."

1939. g. 27. maijā. —Šī briesmīga diena mūsu attiecībās ar Angliju! Duče pieņēma jauno Anglijas vēstnieku, Persiju Lorēnu oficiālā akreditēšanās vizītē. Bet drīz vizīte pieņēma citu raksturu. Duče, kas parasti ir laipns un pretimnācīgs, bija ļoti strups. Viņa seja izskatījās kā Austrumu dieva galva, kas cirsta akmenī. Viņš iesāka, aizrādīdams, ka, ievērojot angļu manifestēto ielenkšanas politiku, jājautā, vai 16. aprīļa noligumam vispār vēl kāda vērtība. Lorēns savaldījās tikai ar pūlēm, bet izteica nožēlu par to, ka dučes uzskats tik ļoti atšķiras no angļu viedokļa. Musolini atbildēja, ka laiks rādīs, kam taisnība. Duče izteica asu, griezīgu komentāru par angļu un krievu aliansi, un tad sarunu strupi izbeidza.

Redzēsim, kas tagad notiks. Pēc manām domām angļu - itaļu vienošanās mirusi un varbūt, ka Čemberlens mirs līdz ar to.

1939. g. 3. jūnijā. — Galma ceremonija Albānijas satversmes nodošanai. Karalis jautā, kas izstrādājis satversmi, un sarkastiskā toni piezīmē, ka Albānijas karogā nav dinastijas heraldisko zīmju. Es atbildu, ka tā vis nav, jo karogā ir savojiešu zilā krāsa un Skanderbergu kronis. Tas viņu pārliecina, bet viņš paliek slīktā omā. Ziņoju par to dučem, kas izmanto gadījumu, lai izgāztu dusmas pret monarchiju. Duče deklarē, ka viņam līdz kaklam apnicis „vazāt līdz tukšus bagāžas ratus, kam piedevām vēl ļoti bieži pievilktas bremzes", ka „karalis ir sīks virelis, launs un neuzticams, kas šai laikā nodarbojas ar sava karoga izšūšanu un nejūt lepnumu, kad viņa valsts palielinājas par 40.000 kvadrātkilometriem," un ka galu galā „monarchija ir tā, kas ar nelabu iespaidu kavē armijas 'fašistizēšanu'."

1939. g. 8. jūnijā. — Persijs Lorēns paziņo dučem Londonas atbildi uz viņa šaubām. Čemberlens uzskata, ka 16. aprīļa nolīgums joprojām pilnā spēkā un cer, ka tam būs iespējas attīstīties vēl tālāk. Nezinu, vai dučem šāda atbilde patiks, viņš reti kad samierinājas ar vārdiem, bet grib darbus, „ekstrēmus darbus", kā viņš pats saka, „pašreiz situācija ir nelabvēlīga; angļu - turku pakts, garantijas Grieķijai un Rumānijai, sarunas ar Maskavu ir aplenkšanas politikas elementi, ko Londona vērš pret mums."

1939. g. 10. jūnijā. — Flotes parāde; ļoti skaista. Noskaidrojās, ka karalis uzslavējis romiešu soli, pat atgādinādams zināmas vēsturiskas situācijas, kas apliecina tā lielu ētisko vērtību. Duče piezīmēja: „Gribēju atbildēt viņam: 'Mans mīļais svinīgais idiot, taisnī jūs bijāt tas, pret ko man visvairāk bija jācīnās pirms ievedu to'."

1939. g. 13. jūnijā. — Duče lesauc mani pārrunām par Franko vizīti. Viņš ļoti neapmierināts par to, ka neizbēgmi pa starpu jaukšies arī karalis, jo Franko ir valsts galva. Duče saka: „Soreiz negribu nekādu kopā jaukšanos kā tas bija Hitlera apmeklējumā. Ja karalim nebūs pietiekami saprāta atiet nost, tad to darīšu es. Ir nepieciešami parādīt itaļu tautai absurdo stāvokli visā skaidrībā, lai tā beidzot saprastu, ka jāizšķiras starp mani un karali."

1939. g. 14. jūnijā. — Pusdienas franču vēstniecībā, nederīga bezkrāsaina, otrās šķiras dineja tradicionālā diplomātu manierē. Praktiski nemaz nerunājām par politiku. Franču prese tomēr sacēl lielu furoru par notikumu, kam — atkārtoju to — nav nozīmes.

1939. g. 8. jūlijā. — Persijs Lorēns iztaisa lielu lietu no personīga Čemberlena vēstījuma nodošanas, un tiešām panāk, ka viņu uz Venēcijas pili pavada goda eskorts. Vēstījumā nebija nekā nozīmīga. Tur bija it kā klusināti iebildumi pret vācu prasībām pēc Dancigas, pieminētas briesmas pasaules mieram, kas draud no tādām prasībām. Duče izdebatēja vēstījumu punktu pa punktām un daži argumenti bija patiešām lieliski. Viņš nobeidza, divreiz atkārtodams: „Pasakiet Čemberlenam, ka, ja Anglija ir gatava cīnīties par Poliju, Italija kersies pie ieročiem, lai palīdzētu savam sabiedrotam — Vācijai."

1939. g. 6. augustā. — Konferēju ar duči. Karalis izteicis vēlēšanos apbalvot mani ar Anunciatas ordeņa lentu. Duče vispirms bija pret to, jo „lenta varētu novest pie kompromisiem, kas nebūtu vēlami", bet tagad viņš pārliecināts, ka būtu vēlams, lai mani ar to apbalvo.

Pārrunājām stāvokli. Esam vienis prātis par to, ka jāatrod kāda izeja. Mūsu zelta rezerves sarukušas gandrīz uz neko. Tāpat ir ar mūsu metallu krājumiem, un mēs vēl nebūt neesam nobeiguši sagatavošanos autarķijai un militāriem pasākumiem. Ja rastos krize, mums būs jācīnās, lai glābtu savu godu. Bet mums jāvairās no kara.

(Turpinājums sekos)

Būsim krietni sadzīvē un sporta laukumā

VĒLĒJUMI LATVIEŠU SPORTAM 1947. GADU SĀKOT

LCK sporta dzīves un LS un FAPP vadītājs **Alfreds Bērziņš:** Sportisti un sporta darbinieki! Trimdinieku gaitās atkal aizvadīts grūts gads. Bet tieši sportisti var teikt, ka pagājušais gads nav gluži velti nodzīvots. Daudzos sporta laukumos mūsu sportisti likuši atskanēt latviešu vārdam, pasaulei atgādinot mūsu tautas traģēdiju, bet reizē arī enerģisku dzīvot gribu. Citos, normālos apstākļos, tas nebūtu daudz, bet tagad tas ir cildināms sasniegums, par ko var lepoties aktīvie sportisti un pateicīgi būt visi, kam rūp tautās krietnais vārds un nākotne. — Ko nesīs 1947. gads? Uz to atbildēt nevar neviens. Velti tālab ir minēt un zīlēt. Bet ja arī slēpts tas, kas Jaunajam gadam nāks līdzi, mums tomēr ir skaidrs, ko vēlamies, kāds ir visu mūsu ceļa mērķis, kaut arī vēl gadiem mums zem kājām atrastos svešu zemju lieliceļi. Mūsu domas, mūsu ilgas — viss, kas mūsos labs, ir saistīts ar mūsu tēvzemi Latviju. Būsim un palikšim krietni kā sadzīvē, tā arī sportā, ne brīdi neaizmirsdami, ka mūsu tautas labās slavas saglabāšana ir viens no iespaidīgākajiem cīņas līdzekļiem lielā mērķa sasniegšanai. Tālab vienoti, apņēmības pilni un ar paceltām galvām iesim pretim Jaunajam gadam!

*

Starptautiskās olimpiskās komitejas (IOK) loceklis **Jānis Dikmanis:** Novēlu latvju sportistiem trimdā izturību, labas sekmes un drīzu atgriešanos dzimtenē!

*

LS un FAPP loceklis un sporta treneris **Richards Dekšenieks:** Sporta dziļākā jēga nav sacensības, bet gan treniņi. Citiem vārdiem — galvenais ir attīstīt gribu, neatlaidību, biedriskumu un cīņas sparu. Novēlu, lai jaunajā 1947. gadā sportistiem un latviešu jaunatnei šīs īpašības neapsīktu un lai mēs varētu sasniegt skaistāko finišu savā mūžā — dzimteni.

*

Pasaules rekordists soļošanā **Jānis Dālinš:** Laimīgu Jauno gadu!

*

Latviešu 1946. g. labākā vieglatlēte emigrācijā **Mirdza Timma:** Novēlu Jaunajā gadā visiem sportistiem un sporta draugiem labākās sekmes kopīgi celt un vairot latviešu sporta slavu pārējo tautu saimē.

VALSTS FIZISKĀS KULTŪRAS INSTITŪTS RIGĀ

Madonas radiofons ziņo, ka Rīgā darbojas Valsts fiziskās kultūras institūts, kam pag. g. rudenī iegūtas telpas Kaļķu ielā 3. Nama 4. stāvā iekārtots arī sporta medicīnas kabinets. Mācības notiek 2 kursos, pie kam 1. kursā puse priekšmetu ir krievu un puse latviešu valodā. Institūta audzēkņi, vairums rīdziniekiem, mācās 26 priekšmetus, bet katram kursantam jāspecializējas 1 nozarē. Ziemas sporta apmācības šogad notikšot Cēsīs. Vasarā paredzēti izbraukumi uz Kaukāzu uc. Padomju Savienības apgabaliem. Institūta direktors ir kāds Maskavas sporta darbinieks — krievs.

Z. B.

„LATVIJAS" ABONEMENTS

maksā 4.— RM mēnesī. Sludinājumu maksa: 2.— RM par sludinājuma rindu; piederīgo meklēšanas sludinājumi līdz 4 rindām 4.— RM, garāki par 4 rindām pēc parastā tarifa.

Abonementa pieteikumi, sludinājumi, naudas pārvedumi un korespondence adresējama „Latvijai", (13b), Günzburg/D., Bürgermeister-Landmann-Platz 7.

Neizlietotus manuskriptus, ja nav pieliktas pastmarkas atpakaļ sūtīšanai, neuzglabā.

Ar autora vārdu vai iniciāļiem parakstītajos rakstos izteiktās domas nav katrā ziņā arī redakcijas domas.

Šachistu sanāksme Rēgensburgā

Amerikāņu un angļu joslas latviešu šachistu apvienības valdes sēdē 22. dec. Rēgensburgā noskaidrojās, ka mūsu šachisti 1947. g. varēs startēt Vācijas meistarsacīkstēs un citos ievērojamākos vācu sarīkojumos. Janvāra beigās kādā lielākā latviešu nometnē notiks amerikāņu joslas latviešu meistarsacīkšu finmāls vienībām, kāpēc apvienība lūdz paziņot apgabalu sacensību rezultātus. Bez tam jāiesūta ziņas par šachistiem latviešu nometnēs, spēlētājus grupējot spēcīguma kārtībā. Lejasbavārijas apgabalā ziņas iesūtāmas A. Krūmiņam (Augsburgā), Nirnbergas un Augšbavārijas apg. N. Liepiņam (Rēgensburgā), Vircburgas apg. J. Rudelim (Vircburgā), Hesenes apg. K. Ozolam (Hanavā) un Virtembergas apg. A. Melbārdim (Eslingenā). Minētiem pārstāvjiem iemaksājama arī 1946. g. biedru nauda RM 2.— par katru reģistrētu šachistu. Apvienības valde uzaicina apgabalu pārstāvjus ik 2 mēnešus iesūtīt ziņas par šacha dzīvi savā apgabalā. Amerikāņu un angļu joslas šachistu apv. nākamā valdes sēde notiks 19. janv. Eslingenā.

A. Stabiņš

FIBAs vietā AIBA

EIROPAS MEISTARSACĪKSTES BOKSĀ NOTIKS 1947. G. MAIJĀ DUBLINĀ

Londonā pulcējās 25 valstu boksa darbinieki. Sanāksmē nolēma mainīt Starptautiskās amatieru boksa savienības nosaukumu: „Federation internationale de boxe amateur" (FIBA) vietā turpmāk darbosies „Association internationale de boxe amateur" (AIBA). No amata bija jāatsakās FIBAs līdzšinējam prezidentam somam Dr. Oskaram Sēderlundam, kas kara laikā sadarbojies ar nacistiem. Par AIBAs prezidentu ievēlēja franču sporta darbinieku Emīlu Kremū. Starptautiskā amatieru boksa savienībā pagaidām nav iestājušies krievi, kāpēc pārējo valstu reprezentantiem ar PSRS bokseriem aizliegts sacensties. Sanāksmē Londonā vēl nolēma, ka Eiropas meistarsacīkstes boksā notiks 1947. g. no 12.—17. maijam Dublinā. Arī pirmskara pēdējā Eiropas meistarības izcīņa risinājās Dublinā, kad 1939. g. pavasarī lieliskas sekmes guva Igaunijas bakseri: Antons Rādiks kļuva Eiropas meistars vidējā svarā, bet Haralds Kanepi vieglā svarā izcīnīja 2. vietu. Ne tik veiksmīgi bija Latvijas pārstāvji. Lielajā konkurencē it cienīgi gan pastāvēja Konstantīns Trēgers, kaut arī zaudēja. Trēgers tagad dzīvo Vircburgas latviešu nometnē un decembra sākumā ar panākumiem absolvēja savu 200. uzstāšanos ringā. Otrs mūsu reprezentants Konstantīns Tjasto piedzīvoja knock-out zaudējumu jau 1. gājienā. Tjasto toreiz vairs nebija savā labākajā sniegumā, kādā viņu atcerāmies ap 1935. gadu. 1947. g. Eiropas meistarsacīkstēs sagaida vairāk nekā 20 valstu pārstāvjus.

LS un FAPP sēde, kas bija domāta 12. janv. Hanavā, satiksmes grūtību dēļ nenotiks.

Lūcijs Endzelīns šacha simultānspēlē Eslingenā sacentās ar 29 pretiniekiem —, 18 latviešiem un 11 vāciešiem. Meistars pēc 4½ st. uzvarēja 21 partiju, 6 spēlēja neizšķirti un tikai 2 zaudēja.

Bavārijas meistarsacīkstēs ledushokejā „HC Augsburg" uzvarēja Landshūtes vienību 4—1. Augsburgiešu labā visus 4 vārtus ieguva latvieši (Ritums — 3 un Kleinops — 1). Augsburgas ledusstadiona atklāšanā „HCA." pieveica Reinzemes izlasi, kurā bija ierindoti Krēfeldas un Diseldorfas spēlētāji, 7—4.

Angļu joslas latviešu galda tenisa meistarības priekšsacīkstēs Gēstachtā kā vīriešu, tā arī sieviešu sacensībās uzvarēja Gēstachtas vienības. Uzvarētāju sieviešu sastāvā bija A. Kovale, M. Valdmane un A. Kāpostiņa, bet vīriešu vienībā F. Teigasts, V. Izaks un J. Kurbis.

M. K.

Vircburgas YMCAs latviešu basketbolistes, nodemonstrējot teicamu spēli, sacīkstē Lībekā uzvarēja Lībekas, Hamburgas un Ķiles sastādīto vienību 25—6 (16—1). Vircburgas sastāvā spēlēja Drava (ieguva 12 p.), Novicka (6), Grīviņa (4), Graudiņa (3), V. Āboliņa un Dz. Ābolina.

G. Gr.

Grāfa Čano dienas grāmata

FAŠISTISKĀS ITALIJAS ĀRLIETU MINISTRA, MUSOLINI ZNOTA GRĀFA GALEOSO ČANO DIENAS GRĀMATAS PIEZĪMES PAR KARU, DIPLOMĀTIJU UN STARPTAUTISKIEM NOTIKUMIEM NO 1939. G.

5. JANVĀRA LĪDZ ČANO NĀVEI 1943. G. 23. DECEMBRĪ.

(2. turpinājums)

1939. g. 21. maijā — Ierodos Berlīnē. Tur lielas demonstrācijas, šķiet tiešām spontāna sajūsma. Pirmā saruna ar Ribentropu. Nekas nav mainījies kopš sarunām Milānā. Viņš atkārto Vācijas vēlēšanos nodrošināt ilgu mieru — vismaz trīs gadus. Viņš kavējas pie vēlamības piesaistīt mūsu paktam Japānu. Viņš apgalvo, ka Krievija būtu pārāk vāja, lai daudz palīdzētu rietumu demokratijām, pat ja tā nolemtu nostāties viņu pusē.

1939. g. 22. maijā — Atkārtojam gandrīz tās pašas sarunas ar Fīreru. Viņš apliecina, ka ir ļoti apmierināts ar paktu, un apstiprina faktu, ka Vidusjūras lietas vada Itālija.

Sastapu Hitleru ļoti laipnu, mazāk agresīvu. Drusku vecāku. Viņa acis dziļāk iegrimušas grumbās. Viņš guļ ļoti maz. Arvien mazāk. Un lielu nakts daļu viņš pavada draugu un līdzstrādnieku pulkā. Gebelsa kundze, kas pastāvīgi piedalās šai pulciņā, aprakstīja man šīs naktis. Hitlers vienmēr runā! Viņš var būt fīrers cik grib, bet vienmēr atkārto pats sevi un apnikst saviem viesiem. Pirmo reiz dzirdu norādījumus no intimām aprindām, ka fīreram esot maigas jūtas pret kādu skaistu meiteni. Viņas vārds ir Zigrida fon Lappus. Tie satiekas bieži un intimi.

1939. g. 23. maijā — Pakta parakstīšanas ceremonija bija ļoti svinīga, un fīrers bija sirsnīgi aizkustināts.

Gēringam kura stāvoklis vienmēr vēl ļoti augsts, bet kam nav vairs kur kāpt, bija asaras acīs, kad viņš redzēja Annunciatas ordeņa lentu Ribentropa kaklā.

Makenzens izstāstīja man, ka Gērings sarīkojis scēnu, apgalvodams, ka ordeņa lenta pienākas viņam, jo viņš esot īstais un vienīgais pakta autors. Apsolīju Makenzenam, ka centīšos sagādāt ordeni arī Gēringam.

1939. g. 24. maijā. — Atgriežos Romā. Stacijā visi augstie fašistu ierēdņi, ļaužu pūlis sagaida mani sirsnīgām demonstrācijām. Man tomēr skaidrs, ka pakts vāciešiem patīk labāk nekā itaļiem. Mums jāatzīst, ka naids pret Franciju vēl nav tik stiprs, lai radītu mīlestību pret vāciešiem.

1939. g. 25. maijā. — Ilga konference ar duči. Viņš arvien vairāk uzsver anti - dienvidslavu un antigrieķu nostāju. Karalis ar neparastu uzticību izteicis dīvainu paredojumu: „Pienāks diena, kad Itālija un Vācija vienosies ar Angliju," viņš teicis, „tad miers būs patiešām nodrošināts." Duče uzbrūk monarchijai un saka: „Es apskaužu Hitleru, kam nav jāvazā līdz tik daudz tukšu bagāžas ratiņu."

1939. g. 27. maijā. —Šī briesmīga diena mūsu attiecībās ar Angliju! Duče pieņēma jauno Anglijas vēstnieku, Persiju Lorēnu oficiālā akreditēšanās vizītē. Bet drīz vizīte pieņēma citu raksturu. Duče, kas parasti ir laipns un pretimnācīgs, bija ļoti strups. Viņa seja izskatījās kā Austrumu dieva galva, kas cirsta akmenī. Viņš iesāka, aizrādīdams, ka, ievērojot angļu manifestēto ielenkšanas politiku, jājautā, vai 16. aprīļa nolīgumam vispār vēl kāda vērtība. Lorēns savaldījās tikai ar pūlēm, bet izteica nožēlu par to, ka dučes uzskats tik ļoti atšķiras no angļu viedokļa. Musolini atbildēja, ka laiks rādīs, kam taisnība. Duče izteica asu, griezīgu komentāru par angļu un krievu aliansi, un tad sarunu strupi izbeidza.

Redzēsim, kas tagad notiks. Pēc manām domām angļu - itaļu vienošanās mirusi un varbūt, ka Čemberlens mirs līdz ar to.

1939. g. 3. jūnijā. — Galma ceremonija Albānijas satversmes nodošanai. Karalis jautā, kas izstrādājis satversmi, un sarkastiskā toni piezīmē, ka Albānijas karogā nav dinastijas heraldisko zīmju. Es atbildu, ka tā vis nav, jo karogā ir savojiešu zilā krāsa un Skanderbergu kronis. Tas viņu pārliecina, bet viņš paliek slīktā omā. Ziņoju par to dučem, kas izmanto gadījumu, lai izgāztu dusmas pret monarchiju. Duče deklarē, ka viņam līdz kaklam apnicis „vazāt līdz tukšus bagāžas ratus, kam piedevām vēl ļoti bieži pievilktas bremzes", ka „karalis ir sīks virelis, launs un neuzticams, kas šai laikā nodarbojas ar sava karoga izšūšanu un nejūt lepnumu, kad viņa valsts palielinājas par 40.000 kvadrātkilometriem," un ka galu galā „monarchija ir tā, kas ar nelabu iespaidu kavē armijas 'fašistizēšanu'."

1939. g. 8. jūnijā. — Persijs Lorēns paziņo dučem Londonas atbildi uz viņa šaubām. Čemberlens uzskata, ka 16. aprīļa nolīgums joprojām pilnā spēkā un cer, ka tam būs iespējas attīstīties vēl tālāk. Nezinu, vai dučem šāda atbilde patiks, viņš reti kad samierinājas ar vārdiem, bet grib darbus, „ekstrēmus darbus", kā viņš pats saka, „pašreiz situācija ir nelabvēlīga; angļu - turku pakts, garantijas Grieķijai un Rumānijai, sarunas ar Maskavu ir aplenkšanas politikas elementi, ko Londona vērš pret mums."

1939. g. 10. jūnijā. — Flotes parāde; ļoti skaista. Noskaidrojās, ka karalis uzslavējis romiešu soli, pat atgādinādams zināmas vēsturiskas situācijas, kas apliecina tā lielu ētisko vērtību. Duče piezīmēja: „Gribēju atbildēt viņam: 'Mans mīļais svinīgais idiot, taisnī jūs bijāt tas, pret ko man visvairāk bija jācīnās pirms ievedu to'."

1939. g. 13. jūnijā. — Duče lesauc mani pārrunām par Franko vizīti. Viņš ļoti neapmierināts par to, ka neizbēgmi pa starpu jaukšies arī karalis, jo Franko ir valsts galva. Duče saka: „Soreiz negribu nekādu kopā jaukšanos kā tas bija Hitlera apmeklējumā. Ja karalim nebūs pietiekami saprāta atiet nost, tad to darīšu es. Ir nepieciešami parādīt itaļu tautai absurdo stāvokli visā skaidrībā, lai tā beidzot saprastu, ka jāizšķiras starp mani un karali."

1939. g. 14. jūnijā. — Pusdienas franču vēstniecībā, nederīga bezkrāsaina, otrās šķiras dineja tradicionālā diplomātu manierē. Praktiski nemaz nerunājām par politiku. Franču prese tomēr sacēl lielu furoru par notikumu, kam — atkārtoju to — nav nozīmes.

1939. g. 8. jūlijā. — Persijs Lorēns iztaisa lielu lietu no personīga Čemberlena vēstījuma nodošanas, un tiešām panāk, ka viņu uz Venēcijas pili pavada goda eskorts. Vēstījumā nebija nekā nozīmīga. Tur bija it kā klusināti iebildumi pret vācu prasībām pēc Dancigas, pieminētas briesmas pasaules mieram, kas draud no tādām prasībām. Duče izdebatēja vēstījumu punktu pa punktām un daži argumenti bija patiešām lieliski. Viņš nobeidza, divreiz atkārtodams: „Pasakiet Čemberlenam, ka, ja Anglija ir gatava cīnīties par Poliju, Italija kersies pie ieročiem, lai palīdzētu savam sabiedrotam — Vācijai."

1939. g. 6. augustā. — Konferēju ar duči. Karalis izteicis vēlēšanos apbalvot mani ar Anunciatas ordeņa lentu. Duče vispirms bija pret to, jo „lenta varētu novest pie kompromisiem, kas nebūtu vēlami", bet tagad viņš pārliecināts, ka būtu vēlams, lai mani ar to apbalvo.

Pārrunājām stāvokli. Esam vienis prātis par to, ka jāatrod kāda izeja. Mūsu zelta rezerves sarukušas gandrīz uz neko. Tāpat ir ar mūsu metallu krājumiem, un mēs vēl nebūt neesam nobeiguši sagatavošanos autarķijai un militāriem pasākumiem. Ja rastos krize, mums būs jācīnās, lai glābtu savu godu. Bet mums jāvairās no kara.

(Turpinājums sekos)

Sludinājumi

1946. g. 15. dec. Gautingas DP sanatorijā slēdzis uz mūžu savas acis bij. Vidzemes artil. pulka seržants, Latvijas atbrīv. cīņu dalībnieks

JĀNIS-KĀRLIS LAGZDIŅŠ,

dz. 1902. g. 23. 3. Ventspilī.

Apglab. 1946. g. 17. 12. Gautingas kapsētā.

Viņu mīļā piemiņā paturēs tautieši Gautingas sanatorijā

14

Nākošā gada sākumā iznāks plašs ilustrēts, apm. 450 lpp. biezs

LATVIEŠU TAUTAS ANEKDOŠU KRĀJUMS

Ierobežotā tirāža dēļ, grāmatu saņems tikai iepriekšpasūtinātāji, kas būs iesūtījuši samaksu RM 16.80 uz šādu adr.: Verleger Jānis Ozols, **München,** Postamt 1, B. S., Residenzstr. Nr. 2.— Lai aptuveni aprēķinātu iespiežamo eksemplāru daudzumu, lūdzu pasteigties ar kollektīviem un atsevišķiem pasūtījumiem. 13

Annu Juškēvici, dz. Jankevici, un dēlu Hariju (Ojāru) no Rīgas, Slokas ielas, Jēkabu Juškēvicu, Zinaīdu Dupuri un Žani Dupuru no Licmanštates meklē **Aleksandrs Juškēvics:** DP Camp Märzfeld, Moorenbrunn über Feucht, Bayern (13a). 8

Brāļus — **Kārli Arnoldu Rudiņu,** dz. 11. 27. 9., un **Jāni Elmāru Rudiņu,** dz. 09. 23. 8., meklē **Arvids Rudiņš** — Wasserburg a. / Inn, Nagelschmiedgasse 142 (13b) 11